

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration



2/2021

TEMA:
NÅDEN I GUDS HJERTE

6

Kendt og frikendt i Jesus

14

Er min tro god nok?

18

Når du ikke mærker Guds nærvær

32

Barnets tro udvikles i familien

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 2/2021. Årgang 157
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om året, næste gang den 2. juli.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

iStockPhoto

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 330 kr.
(unge under 30: 190 kr.)
Kun netabonnement: 190 kr.
(unge under 30: 110 kr.)
Gaveabonnement: 190 kr. for papir-
udgave, 110 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dml.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du flytter eller ændrer mailadresse eller efternavn. Giv derfor altid selv besked, når dine kontaktoplysninger ændres. Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Ole Solgaard
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dml.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Brauner
stud.theol. og prædikant, København,
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Ruth Vatne Rasmussen
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Steffen Juul Pedersen
sælger, Haderslev
steffenjuul@outlook.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Når verden går af lave
Alex Dahl Karlsen

TEMA:**NÅDEN I GUDS HJERTE**

- 06 Kendt og frikendt i Jesus
Magnus Persson
- 09 Jeg hviler trygt i din nåde
Jón Poulsen
- 10 Fredsfejring
Nicolai Techow
- 14 Er min tro god nok?
Lars Malmgaard Jensen
- 18 Når du ikke mærker Guds nærvær
Jakob S. Højlund

HORISONT

- 22 Minusgrader
- 23 Helligånden og sund fornuft

FOR TROEN

- 24 Giv slip, og lad Gud komme til
Kristine Ballantyne
- 26 Man høster, som man har sået
Klaus Vibe

ANDRE ARTIKLER

- 30 Hvorfor hopper nogle kristne
på konspiratoriske ideer?
Henrik Nymann Eriksen
- 32 Barnets tro udvikles i familien
Runar Landro

BØGER

- 36 Livets træ
- 38 Jøder har også brug for Jesus

*Troen i kristen forstand er ikke indadvendt og
navlebeskuende; den er udadvendt. Jesus-vendt*

LEDER

Når verden går af lave

AF ALEX DAHL KARLSEN

*Der er masser af elendighed, vi kan bekymre os om.
Men Jesus anviser os en anden vej.*



Alex Dahl Karlsen

Jeg føler mig væltet bagover af det, jeg ser i nutiden. Det hele sker i et tempo, som får mig til at tænke på en film, hvor hastigheden sættes op til det dobbelte.

Tænk, jeg skulle opleve, at USA's afgående præsident tilsyneladende ikke har erkendt sit nederlag. At han kunne holde en tale, der opildnede demonstranter til at storme kongressen med vold, død og terror til følge. At der er afgrundsdybe skel mellem demokrater og republikanere, som kan medføre politisk vold.

Og så varer det ifølge alle prognoser ikke længe, før Folkerepublikken Kina overhaler USA som verdens førende økonomiske stormagt. Måske med en ny verdensorden til følge.

Om klimaforandringer er der adskillige rapporter, der fortæller, at vi bevæger os mod de værst tænkelige scenarier, når vi taler om afsmeltning af is, vandstandsstigning og temperaturstigninger. Små og store dyr dør endog i et

alarmerende tempo. Klimaflygtninge har vi vel ikke set i større tal endnu, men det har været forudsagt længe, at de kommer.

Så har vi med corona-epidemien fået en forsmag på, hvad mennesket formår eller ikke formår, når vi står foran syndefaldets konsekvenser: Sygdom rammer i stort antal med døden til følge. Og engang bliver det værre, når Gud vil sende pest, som Jesus har forudsagt (Åb 6,8).

Nuvel – epidemier har hærget langt voldsomere i historien: den justinianske pest i 500-tallet, den sorte død og europæernes ankomst til Amerika, hvor europæernes sygdomme slog omkring 90 % af den oprindelige befolkning ihjel. Og i dag hærger AIDS, tuberkulose, malaria og ebola mange steder i Afrika.

Men coronaen fortæller os bare, at selv der, hvor der sættes maksimalt ind på at stoppe pandemien og udrydde den, er det, som om det ikke helt vil lykkes.

Den Jesus, du tror på nu, det er ham, du skal stå foran på genkomstens dag. Derfor nytter det ikke, at du har styr på tegn og tider, men har mistet fokus på Jesus

Krige og hungersnød går – stadig – hånd i hånd. Se bare på Yemen. Og det får ikke ende. Den ene humanitære krise afløser den anden.

Våg på to ben!

Vi kan komme til at fokusere på al den elendighed. Vi kan skræmmes. Vi kan bekymre os, for verden er af lave, og vi har ingen fremtid.

Men Jesus anviser en anden vej: "Våg altid, og bed om, at I må få styrken til at undslippe alt det, som skal ske, og til at stå foran Menneskesønnen" (Luk 21,36).

Jesus beder os om at våge på to ben:

For det første beder han os om at lægge mærke til tidens tegn, altså hvad der sker omkring os. Han har også sagt, hvad det er, vi skal lægge mærke til. Det samme møder vi i NT's breve samt i Johannes' Åbenbaring.

Det kan godt være, at flertallet bliver overrasket, når Jesus kommer igen, men det bør de kristne ikke være. Det er alt sammen forudsagt. Selv om der i de fleste tegn ikke er noget afgørende nyt, er der måske snarere ekstra intensitet i naturens tegn og ondskaben, der personificeres i Lovløshedens menneske/Antikrist.

Det er dog et problem, hvis det er det, som tager vores fulde opmærksomhed. Så er vi ikke anderledes end dem, hvis "hjerte sløves af ... dagliglivets bekymringer" (Luk 21,34).

Derfor skal vi også våge på *det andet ben*: Vi skal huske, at vi skal stå foran *Menneskesønnen*. Den Jesus, du tror på nu, det er ham, du skal stå foran på genkomstens dag. Derfor nytter det ikke, at du har styr på tegn og tider, men har mistet fokus på Jesus.

Derfor ser vi, at Jesus også i Mathæusevangeliet 24 (parallelteksten til Lukasevangeliet 21)

formaner os til at våge. Derefter fortæller han lignelsen om de 10 brudepiger, hvor det gælder om at have olie på lampen (olie er bl.a. billede på troen og Helligånden). Og han fortæller lignelsen om de betroede talenter, som handler om at sætte Guds formue, som er hans ord, i arbejde.

Jesus i nutid, fortid og fremtid

Jeg kan dog stadig blive skræmt af alle de voldsomme begivenheder, som Jesus og de bibelske forfattere fortæller om. Og skal jeg så ovenikøbet kunne bevare troen, hvor vildførelsen og løgnen skal blive dominerende? Det klarer jeg aldrig.

Det ved Paulus. Derfor peger han på den rette hjælp til os. Efter at have fortalt om "Lovløshedens menneske" (2 Thess 2,1-12) fortsætter han (v.13-17) med bl.a. at minde de kristne om, at:

- Vi er elskede (nutid), og Gud, vor Fader, har elsket os (fornutid).
- Vi er udvalgte ved Åndens helligelse og ved tro.
- Han har i sin nåde givet os evig trøst og godt håb.

Og vi skal lægge mærke til, at her er fokus for det meste flyttet væk fra mig – til det, den treenige Gud gør og har gjort!

Vi har ikke styrke i os selv til at blive bevaret igennem den sidste tid, inden Jesus kommer igen. Derfor må Gud, vor Fader, styrke os. Eller som Jesus siger: Styrken, den må I få (Luk 21,36).

Som kristen kan man altså blive skræmt af det, som møder os. Det vigtigste er dog, at vi hører Jesus til. Han holder i nutiden og i fremtiden, i gode såvel som i vanskelige tider. Derfor er det godt, at både Jesus og Paulus minder os om, at Guds løfter står fast. ■

TEMA

Kendt og frikendt i Jesus

PERSONLIG BERETNING OM ET SKIFTE
FRA HERLIGHEDSSTEOLGI TIL ÆRLIGHEDSSTEOLGI

AF MAGNUS PERSSON. OVERSAT AF NOA SZILAS

Bag den selvsikre facade kæmpede jeg en ustandselig kamp mod uvisheden og forsøgte at vinde anerkendelse gennem synlige resultater.



Magnus Persson, f. 1973

Præst og inspirator i
Evangeliska Fosterlands-
Stiftelse, Sverige
mp@reforma.net

Hvad hjælper det et menneske at vinde hele verden, men bøde med sit liv? Eller hvad kan et menneske give som vederlag for sit liv" (Matt 16,26)?

Ordene fra Jesus ramte mig med stor alvor. På trods af at mange betragtede mig som fremgangsrig i min tjeneste som prædikant og præst, var jeg kommet til et vendepunkt i mit liv.

Jeg stod i spidsen for en voksende menighed og prædikede til store konferencer rundt om i verden. Men bag den selvsikre facade kæmpede jeg en ustandselig kamp mod uvisheden. I et forsøg på at opnå vished stræbte jeg efter at vinde anerkendelse gennem store resultater – og derigennem blive betragtet som retfærdig i både Guds, mine egne og menneskers øjne.

Selvom mange i et eller andet omfang mødte evangeliet gennem menighedens arbejde, blev vi selv mere og mere sekulariserede. Vores sto-

re og vilde events gav imponerende, men kortsigtede resultater. Den velgennemtænkte stil, vi havde lagt, for at så mange som muligt skulle tiltrækkes af kirken, havde alvorlige bivirkninger. Vi havde skabt et miljø, som i længden hverken gavnede evangeliets forkyndelse i verden eller indvirkningen på vores eget liv. I virkeligheden var det lige netop evangeliet, der blev forvrænget og gik tabt.

Spørgsmålene omkring de skæve sider af mig selv og motiverne bag mit engagement nagede mig inderst inde. Gud var blevet reduceret til en resurse, et middel til at opnå egne mål og få fremgang. Vi havde et stort fokus på at sænke dørtærsklerne og gøre porten så bred, at så mange mennesker som overhovedet muligt kunne vindes.

Det blev en slags retfærdiggørelse for mig selv, at så mange nye mennesker kom til vores kirke,

og at vi nåede så store resultater. Et falsk grundlag for min tryghed og identitet.

Nåde – midt i syndens daglige plage

Jeg blev fortsat forfulgt af en plagende uvished og min egen utilstrækkelighed. Jeg tjente Gud intensivt. Men ligesom Kain var det, som om ”mit offer” ikke var Gud til behag, og ”mit blik blev mørkt” (1 Mos. 4,5).

I min desperate søgen efter teologisk fordybelse begyndte jeg at læse Luther intensivt. Det var, som om jeg endelig fandt det, jeg knap turde håbe på. Selvom jeg havde mange års erfaring som forkynner, havde jeg intet teologisk klarsyn over grunden til min retfærdighed over for Gud.

Gennem Luthers tekster blev jeg ramt af varmen fra evangeliets lys. Jeg kunne ikke få nok. Alt andet blev mindre betydningsfuldt. Jo mere jeg læste, desto mere blev jeg draget mod lyset. Alle i min omgangskreds måtte konstant lægge øre til det nyeste, jeg havde læst og lært.

En af mine mere teologisk velbevandrede tilhørere spurgte mig, om jeg havde læst den svenske ”mini-Luther”? Han hentydede til C.O. Rosenius og gav mig en kort introduktion til ham. Den første tekst, jeg kom i besiddelse af, var *Syndens daglige plage*¹. Da jeg læste teksten, råbte jeg spontant af begejstring – det var ren og skær befrielse!

I mødet med Rosenius fik jeg hjælp til at identificere min egen kamp og finde trøsten dér, hvor han selv fandt den. Åbent og ærligt udlægger han den befriende indsigt i, hvad det indebærer at være både menneske og kristen, synd og retfærdig på en og samme tid.

Lov og evangelium

Rosenius praktiserer den lutherske skelnen mellem lov og evangelium med sjælesørgersk præcision og stor relevans. Han følger reformatorenes prædikemønster med ret adskillelse af lov og evangelium: både Guds hellighed og Guds barmhjertighed, hvad Gud kræver, og hvad han skænker.

Denne forkyndelse blotter hjertets inderste fordærv og skaber et ”marked” for evangeliet.

På trods af at mange betragtede mig som fremgangsrig i min tjeneste som prædikant og præst, var jeg kommet til et vendepunkt i mit liv

Det bliver tydeligt, at loven altså ikke er givet som grundlag for salighed eller noget, som skal forbedre os, men tværtimod give os indsigt i, at vi er dårligere stillet end først antaget. Loven afdækker vores synd, og at vi står skyldige over for Gud.

Det er udelukkende for syndere, at evangeliet bliver gode nyheder. Derfor bliver kirken nødt til at lære at tale hensigtsmæssigt om både synd og nåde; ellers går evangeliet, kirkens egentlige skat, tabt.

”Når mange ikke spørger efter Kristus og ikke synes, at de behøver hans retfærdighed, så beror det på, at de aldrig rigtig har lært synden at kende. Derfor forlader de sig på at forbedre lidt småting hist og her, men de har aldrig opgivet håbet på sig selv, og derfor har Kristus aldrig været deres ultimative trøst. De er stoppet op på halvvejen, det blev hverken til mere eller mindre, og den levende tro udeblev” (Rosenius).

Det var også min personlige erfaring, og det skulle vise sig, at jeg delte den med mange andre.

Fake news eller good news?

Der findes en måde at tale om synden på, som er moraliserende, som forkaster mennesker og gør dem skamfulde. Sådanne prædikener handler først og fremmest om ydre markører, der beskriver accepteret adfærd. Men de når aldrig ned til alvoren omkring syndens fordærv og får derfor ikke afsløret det virkelige problem: hjertets afvisning af Gud. Derfor bliver det mest en prædiken om at tage sig sammen og arbejde hårdere på sin egen frelse.

Hos Rosenius finder jeg derimod en prædiken

Om Magnus Persson

Magnus Persson har foretaget en bemærkelsesværdig rejse fra pinsepræst til evangelisk-luthersk præst. Det har vakt opmærksomhed i flere kirkelige medier. Han har siden skrevet bøgerne *Kristi kyrka – om kyrkans kännetecken* og *Som ringar på vattnet – nådens rörelse från förtvivlan till förvandling*. Hver uge taler han i podcasten *Re:formera Podden* med gæster fra hele det kirkelige landskab.

Kirken bliver nødt til at lære at tale hensigtsmæssigt om både synd og nåde; ellers går evangeliet, kirkens egentlige skat, tabt

om synden, som aldrig bliver fejlagtigt moraliserende. Den udskammer ikke, men giver derimod indsigt i menneskets penible situation i forhold til synden.

Nogle mener, at det reformatoriske menneskesyn er alt for dystert og pessimistisk, men for mig blev det befriende realistisk; rensat for illusioner af, hvad det kristne liv indebærer, men samtidig fyldt af barmhjertighed og muligheder.

I visse sammenhænge dyrkes derimod et falsk idealbillede om, hvad et kristent menneske er og bør være. Det leder aldrig til virkelig frihed, men derimod til en stående fordømmelse. For når man ikke ser tydelige tegn på Guds indgriben i sit liv, men kun ser alle de gange, hvor man kommer til kort, så taber man hurtigt både kraften og lysten. Denne herlighedsteologi bliver "fake news" i stedet for "good news".

Rosenius sammenfatter essensen således: "Mange synes, at de med lovens hjælp lykkes ganske godt med at blive gode og prægtige. Derfor handler deres sang ikke om det slagtede lam. De synger hellere om deres eget fromme og hellege liv. De taler helst om, hvordan vi bør være og leve. Alt kredser omkring 'os' og 'vort'. Dette vidner blot om, at de ikke har oplevet at komme til kort med, hvad de selv har gjort. De har ikke al deres ære i Kristus."

Kendt. Frikendt. Anerkendt.

Ethvert menneskes dybeste længsel er at være helt igennem kendt og samtidig fuldstændigt anerkendt. På samme tid er menneskets største rædsel lige netop at være helt igennem kendt, eftersom vi frygter, at vi ikke er gode nok.

Her kommer de gode nyheder i form af lov og evangelium. Ud fra loven er vi utilstrækkelige²,

men i evangeliet bliver vi frikendt. Eftersom evangeliet tilregner os Kristi retfærdighed, står vi nu fuldt anerkendte i Kristus (Rom 8,1-3).

Kristendommen kredser omkring dette ene centrum: Kristus døde på korset, så vi kunne få syndernes forladelse. Derigennem bliver den ugudelige erklæret retfærdig. Det sker af nåden alene, gennem troen alene og alene på grund af Kristi gerning. Forsoningen med Gud er fuldbragt, og derfor lyder de gode nyheder: Du er forsonet med Gud i Kristus Jesus! Derefter må du tro på og have tillid til, at din egen fromhed hverken kan gøre til eller fra. Så kan du leve som både fri og from, men ikke fordi du er fejlfri.

I dag lever jeg befriet gennem nådens underfulde gave midt i syndens daglige plage. Helt igennem kendt. Fuldstændigt frikendt. Fuldstændigt anerkendt. Uden frygt for at dumpe³. Min vished bygger ikke længere på, hvad jeg har gjort for Gud, men på, hvad Gud har gjort for mig og givet til mig i Kristus Jesus. Han er løsesummen for min sjæl! Kristus er min retfærdighed.

Mine præstationer kan ikke give mig retfærdigheden fra Gud eller gøre den større. Mine synder kan ikke forhindre den eller gøre den mindre. Derfor råber jeg af fryd med Paulus: "... på grund af ham har jeg tabt det alt sammen [alt det, jeg før regnede som vundet], og jeg regner det for skarn, for at jeg kan vinde Kristus og findes i ham, ikke med min egen retfærdighed, den fra loven, men med den, der fås ved troen på Kristus, retfærdigheden fra Gud grundet på troen ..." (Fil 3,8f).

Jeg er dybt taknemmelig for dette befriende evangelium om Guds vidunderlige nåde. Det er tilsyneladende desværre stadig kirkens bedst bevarede hemmelighed. ■

1 Titlen på et bind i en svensk samling af Rosenius-tekster.

2 På svensk er der et ordspil mellem *utilstrækkelig* (underkända) og *frikendt*.

3 På svensk er der et ordspil mellem *kendt*, *frikendt*, *anerkendt* og *at dumpe* (bli underkänd).

GODT SAGT

*På nåden i Guds hjerte, som Jesus købt os har,
da han med korsets smerte vor synd og jammer bar,
jeg nu alene bygger min tro og salighed,
er gemt i nådens skygger, om Satan end er vred.*

C.O. ROSENIUS

TEMA

Jeg hviler trygt i din nåde

AF JÓN POULSEN

**Jón Poulsen, f. 1979**

Præst i Ølgod Valgmenighed
Jonpoulsen79@gmail.com

Jeg hviler trygt i din nåde,
for den afhænger ikke af mig.
Jeg er så hellig som Jesus,
når jeg lever i troen på dig.

Gennem Jesu kors er alt betalt.
Min synd og skyld
har han udslettet ved sit blod.
Ufortjent blev Jesus min renhed,
for ved korset vandt han min frihed,
hvor han sonede din vrede i mit sted.

Jeg hviler trygt i din nåde,
selv når troen ser ynkelig ud,
og stoler på, at min frelse
har det sikkert og godt hos dig, Gud.

SOS 368

TEMA

FREDSFEJRING

EN OPBYGGELIG UDFOLDELSE AF ROMERBREVET 5,1-11

AF NICOLAI TECHOW

Under de rivende strømme er der en bund, vi kan stå fast på under alle forhold. Vi har fred med Gud – i Jesus.

Når Jesus er vores frelser, har vi grund til dyb ro. Himlen skinner over os. Vi kan løfte hovedet og se forventningsfuldt fremad. Vi er Guds elskede. Vi har noget at fejre.

I Romerbrevet 5,1-11 holder Paulus en lille fest. Han fejrer konsekvenserne af det, han lige har brugt de første fire kapitler af brevet på at beskrive: Gud har gjort det, som egentlig er umuligt, nemlig at dømme ugudelige mennesker retfærdige. Det, som er umuligt for mennesker, er muligt for Gud. Jesus, Guds retfærdige Søn, påtog sig vores uretfærdighed og bar straffen for den i vores sted. Gud kan så tilregne os sin retfærdighed, når vi tror på ham. Det er det, vi kalder retfærdiggørelse.

Og det er konsekvenserne af denne fantastiske virkelighed, som Paulus nu bruger plads på at fejre med en festpassage i Romerbrevet 5,1-11. Vi kan sammenfatte det, som Paulus fejrer, under tre overskrifter:

- 1) Freden og nåden (5,1-2a)
- 2) Stoltheden og forventningen (5,2b-4)
- 3) Kærlighedens forsikring (5,5-11)

Freden og nåden

Først taler Paulus om freden. Han siger, at fordi vi er retfærdiggjorte ved tro på Jesus, har vi fred med Gud (5,1). Baggrunden er, at Gud er en forfærdelig fjende at have. Hvis Gud er vores fjende, er vi forbandede. Det gælder, uanset hvor velsignede vi oplever eller føler os eller betragtes som af andre, og det ender i evig fortabelse (se fx Es 57,21. Hebr 10,31).

Gud er fjende af alt ondt og uretfærdigt. Og problemet er, at vi er onde og uretfærdige (Rom 3,10-18). Vi er "af natur vredens børn" (Ef 2,3). Vi fødes ikke som Guds venner, men derimod som hans fjender. Og hvis ikke der sker et universelt mirakel, er Gud ikke vores ven, som vi har fred med, men vores fjende,

Gud er fjende af alt ondt og uretfærdigt. Og problemet er, at vi er onde og uretfærdige

som vil bekriige os.

Men nu har Gud gjort det vidunderlige mirakel, at han har retfærdiggjort alle de ugudelige og uretfærdige, der tror på Jesus. Og hvis Gud er vores ven, som vi har fred med, så er vi velsignede, uanset om vi måske ligefrem kan føle eller opleve os selv som forbandede, og uanset hvad andre måtte mene eller tænke om os.

Vi har fred med Gud. Universets og historiens almægtige, suveræne styrmand – ham, som er den eneste, det i sidste ende er afgørende at have fred med.

Lad det synke dybt ind. Fred med *Gud* giver grund til dyb ro. Ikke sådan, at der ikke længere er kamp og larm og stress. Men sådan, at der under de rivende strømme er en bund, vi kan stå fast på, når vi griber om Jesus. Den bund holder i selv de hårdeste kampe, ja, ind igennem døden selv: Vi har fred med Gud.

Den fred er nemlig uafhængig af vores omstændigheder. Den er en objektiv virkelighed, ikke en subjektiv følelse. Den har sin grund i Guds hjernteindstilling til os. Derfor er den holdbar og vidunderlig (se også Joh 14,27; 16,33. Fil 4,7).

Vi har denne fred alene ”ved vor Herre, Jesus Kristus,” siger Paulus! På grund af hans død for vores synder. Jesus var i evighed i den relation til Gud, der *definerer*, hvad kærlighed er. Og netop han blev på korset ramt af Guds fjendskab – for at vi kunne få fred. Al Guds fjendskab mod os og vores synd blev udøst over ham, så vi kun-

ne få fred med Gud: ”Han blev straffet, for at vi kunne få fred” (Es 53,5).

Paulus fortsætter: ”Ved ham [Jesus] har vi i troen fået adgang til den nåde, vi står i” (5,2a). Nåden er Guds yndest, hans velbehag, hans smilende ansigt vendt imod os – ligesom det lyder i velsignelsen: ”Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig.”

Vi har adgang til nåden ved Kristus. Den er vores. Han, som er Guds elskede søn, i hvem Gud har velbehag, fik Guds mishag at føle på korset. Derfor kan vi, der egentlig fortjente hans mishag, i stedet blive klædt i Jesus og hans skønhed og blive set på af Gud med velbehag. Jesus blev forment adgang, smidt udenfor, for at vi kunne blive inviteret ind og stå i nåden.

Vi står i nåden. Vi hopper ikke ind og ud af den, afhængigt af hvordan det går, eller hvor godt vi lykkes. Den er et rum, vi er i, uafhængigt af hvor godt eller dårligt det kører.

For vi har vores adgang ved Jesus, ikke ved os selv. På grund af Jesus er Gud 100 % for os. Han lader sit ansigt lyse over os og er os nådig. Vi står i guddommeligt solskin, under Guds velbehag og yndest – ene og alene på grund af Jesus og det, han har gjort. For vi er blevet tilregnet hans retfærdighed. Vi er retfærdiggjorte i ham.

Stoltheden og forventningen

Paulus fortsætter: ”... og vi er stolte af håbet om Guds herlighed” (5,2b). *Håbet* er ikke noget



Nicolai Techow, f. 1970

Adjunkt i Ny Testamente på
Dansk Bibel-Institut
nt@dbi.edu



FOTO: ANDREA PIACQUADIO

Nåden betyder, at vi står i guddommeligt solskin, under Guds velbehag og yndest – ene og alene på grund af Jesus og det, han har gjort.

usikkert. Måske ville *forventning* være en bedre gengivelse. Retfærdiggørelsens konsekvens er, at vi "forventer Guds herlighed".

Guds herlighed er for det første den, vi har mistet og mangler (jf. 3,23), men også den, som vi engang som Guds sønner og døtre skal få (jf. 8,17-19). Da skal vi stråle som solen i vores fars rige (Matt 13,43).

For det andet er Guds herlighed den, vi engang skal se: Guds milde, skønne, mættende, vidunderlige ansigt (Åb 21,22f; 22,4).

I vores nuværende tilstand, hvor vi stadig er syndere, kan vi ikke tåle det syn. Det ville fortære os som ild. Men vi forventer, at det skal blive anderledes. For Jesus, det mest herlighedsfyldte væsen, som findes, gav afkald, tog tjenerskikkelse på og blev umenneskeligt ussel på korset

(Es 53,2f.). Og der blev han – som vores stedfortræder – fortæret i synderens møde med Guds lynende herlighed, for at vi engang skal blive strålende herlige i et vidunderligt møde med det skønneste syn, der findes: Guds ansigt i al dets mættende herlighed.

Selvom der måske ikke er meget herligt over os nu, forventer vi altså i fremtiden en ekstrem skønhed, styrke, glans, ophøjethed og herlighed. Denne forventning giver os grund til stolthed: Vi kan rette ryggen og knejse med nakken på den gode måde. For vi ved, hvem vi er, hvor vi er på vej hen, og hvad vi skal se. Vi er Guds sønner og døtre. Vi er på vej til herligheden. Der skal vi se Guds ansigt.

Vi kan endda være stolte af, hvad der end møder os af trængsler og svære ting, siger Paulus.

For de er Guds redskaber, som fører til, at vores håb bliver stærkere, fastere og mere holdbart (5,3f. Se også 1 Pet 5,6. Rom 8,28). For hvornår retter vi vores håb og forventning mest mod den kommende herlighed? Når livet er let og det kører derudad? Eller i krisen, når vi er trængte, og vores andre forventninger brister?

Kærlighedens forsikring

Der findes jo unægtelig forventninger, der skuffes. Men vores forventning om Guds herlighed er ikke sådan, siger Paulus, Den vil tværtimod blive indfriet rigeligt. Og hans forsikring er, at Guds kærlighed garanterer dette! I Paulus' beskrivelse af Guds kærligheds garanti træder tre aspekter frem:

For det første er Guds kærlighed hældt ud i vores hjerter ved Helligånden (5,5). Når du overhovedet tror på Jesus, er det, fordi Gud har kastet sin kærlighed på dig og opvakt dig fra åndelig død ved sin Ånd og sit Ord. Din tro på Jesus – det, at dit hjerte griber om ham som din frelser – er skabt af Guds kærlighed, hældt ind i dit hjerte ved Helligånden, som nu bor i dig.

Og han forkynnder for dig: "Ja, på grund af Jesus er du Guds søn/datter! Hans øjsten! Guds fred og nåde er over dig på grund af Jesus! Han elsker dig!" Og ved Guds Søns Ånd kan du frimodigt kalde på Gud med de samme ord som Jesus selv: "Abba, fader" (8,15. Gal 4,6. Mark 14,36)!

Helligånden er Guds pant til os på, at han vil fuldføre den opfyldelse af sine løfter, som han begyndte med Jesus, og som vil ende med herlighed (Ef 1,13f. 2 Kor 1,22; 5,5). Guds kærlighed, som er hældt ud i vores hjerter ved Helligånden, forsik-

rer os om, at vores forventning ikke vil blive skuffet.

For det andet overgår Guds kærlighed al menneskelig kærlighed (5,6-8). Mennesker kan i bedste fald være villige til at dø stedfortrædende for særligt gode mennesker eller for nogen, de har en helt særlig relation til. Men vi var ikke særligt gode. Vi var faktisk slet ikke gode. Vi var tværtimod ugudelige, åndeligt svage og syge. Og vores relation til Gud? Vi var hans syndige fjender!

Men stik imod al rimelig menneskelig forventning viste Gud, hvor ufattelig stor hans kærlighed til os er, ved at Kristus gik i døden i stedet for netop os ugudelige, os syndere. Han gik i stedet for os, der var hans fjender.

Jesus vidste godt, hvem han døde for. Vores synder er ikke kommet bag på ham. Han vidste præcis, hvem og hvilke synder han gav sit liv for.

Var det forventeligt? Nej! Var det rimeligt? Absolut ikke! Men hvad var det så? Det var kærlighed! Så stor, så dyb, så lang, så bred og så stærk, at den langt overgår vores små forkvaklede hjerters fatteevne. Men den er virkelig! Og Gud har af helt og aldeles uransagelige årsager kastet den på os og vist os den ved at lade sin elskede søn dø for os.

Når Gud har vist os en sådan kærlighed, tror vi så virkelig, at han vil skuffe vores forventning om, at han en dag vil lade os se sit skønne, elskende ansigt? Hans kærlighed forsikrer os: Uanset hvor elendigt vi kan have det nu, er der forude en herlighed så skøn og stor, at vores nuværende lidelser intet er i sammenligning (8,18).

Intet kan skille os fra hans kærlighed

(8,38f). Og når den er så stor, at den drev ham til ikke at spare sin egen søn, men i stedet give ham hen for os, har vi så ikke grund til at være forsikrede i vores forventning om, at han vil give os *alt* engang (8,32)?

For det tredje: Guds kærlighed gik forud for vores retfærdiggørelse. Han reddede os, der var hans fjender, af grundløs kærlighed. Så vil han da så meget desto mere frelse os endegyldigt ind i herligheden nu, hvor vi er hans venner (5,9-10). Når Jesu død for Guds fjender medførte Guds ven-skab, hvad vil så ikke hans opstandelsesliv betyde for Guds elskede, retfærdiggjorte børn?

Der er en kæmpe forskel mellem at være Guds fordømte fjende og at være hans retfærdiggjorte ven. Den er endnu større og mere grundlæggende end forvandlingen fra at være hans *retfærdiggjorte*, elskede barn til at blive hans *herliggjorte*, endegyldigt frelste barn. Også selvom den første overgang er skjult og usynlig, mens den sidste vil være svimlende åbenbar. Den synlige er en følge af den usynlige.

Og fordi vi ved, at Guds kærlighed i Jesu død har retfærdiggjort os og givet os fred med ham, kan vi med frimodighed leve i forventningen om, at Jesu livskraft vil give os den endelige frelse med dens fulde herlighed.

Vi kan stole på Guds kærlighed. Denne grænsesprængende, urimelige kærlighed, som overgår alt andet, forsikrer os om, at vores håb og forventning om en herlighed, der overgår al forstand, ikke vil blive skuffet, men indfriet rigeligt.

Nåden i Guds hjerte er værd at fejre i vores eget hjerte. ■

TEMA

Er min tro god nok?

AF LARS MALMGAARD JENSEN

Nogle kæmper med et bestemt erfaringsmønster, de ikke kan leve op til. Kristendom kommer i praksis til at handle om alt det, man burde gøre og være.

Det er mit indtryk, at mange (måske særligt unge?) i kristne miljøer har problemer med at koble Guds løfte om nåde og den personlig modtagelse af nåden. Hvordan får jeg del i den gave, Gud rækker mig? Hvordan skal jeg tro? Er min tro god nok, ægte nok?

Det kan i den sammenhæng være befriende at se, at vi i Bibelen møder mennesker, der kæmper med lidelse, tvivl på Guds godhed, smerte over Guds tilsyneladende fravær, frygt for Guds dom – og meget mere.

Bibelen kan rumme al din anfægtelse. Uanset om det er frelsesvishedsproblemer, intellektuel tvivl eller eksistentiel smerte, du kæmper med, så rummer Guds ord også den erfaring og kan give dig sprog for det. I sig selv kan det være en hjælp at mærke Bibelens sprog for anfægtelsen.¹ I denne artikel vil fokus dog først og fremmest være på frelsesvished.

Nådens midler er Guds hjælp i anfægtelsen

Et billede på åndelig anfægtelse, manglende frelsesvished, kan være generaliseret angst. Genera-

liseret angst betyder, at mange hverdagsfænomener eller tankemønstre kan fremprovokere angst og uro, og selv små ting kan skabe stor usikkerhed.

På et tidspunkt forklarede en, jeg kender, der ofte kæmper med angst, for mig: "Det, I andre kan sige jer selv, det har jeg brug for at høre *udefra*." I åndelig forstand har vi alle sammen "generaliseret angst" i et eller andet omfang.

Vi kan ikke sige, hvad Gud måtte tænke om os, eller hvordan det står til med vores retfærdighed ved at se på os selv. Hvis mit blik konsekvent bliver rettet mod mit eget trosliv, så skaber det en grundlæggende angst og utryghed. Derfor må der komme noget *udefra* – og tale virkeligheden ind i mit liv. Det er en *erfaringsvirkelighed*: Vi har brug for at få evangeliet forkyndt af andre!

Det er det, Helligånden gør gennem *nådens midler*: Ordet, dåben, nadveren. Luther siger det godt: "For dette er troens væsen, at den intet føler. Den agter kun på Ordet, den lytter og klamrer sig til det."²

Det er en spidsformulering, ja. Men det passer på angstbilledet: Du skal ikke lytte til dine følelser og din vurdering af dig selv, når stormen raser. Lyt til de andre; det, der kommer udefra. Guds ord siger, at jeg er hellig. Det kan jeg ikke sige mig selv, og derfor *lytter* jeg til det i stedet! Lyt til Jesu ord. Se på de løfter, som Gud har givet dig i evangeliet. Det er der, du finder ud af, hvad Gud tænker – det er der, Gud kan tale trygheden ind i dit liv.

Evangelisk kristendom

På reformationstiden var det påtrængende spørgsmål: Hvordan får jeg del i Guds nåde? Svaret fra den katolske kirke var, at det gør mennesket ved at samarbejde med Gud. Nåden er en slags medicinindsprøjtning (*gratia infusa*), og derefter er det så synergien (samarbejdet) mellem Gud og mennesket, der i sidste ende gør et menneske fortjent til frelsen på dommens dag.

Så kan man spørge: Hvornår ved man så, at det er godt nok? Det kan du ikke vide. En vigtig pointe i den katolske tro er faktisk, at du *ikke* kan få frelsesvished, for hvis du er sikker på at blive frelst, så risikerer du at tage det slapt med din helliggørelse.

Over for den tankegang reagerede reformatorerne skarpt! Nåden i snæver forstand – hvad der frelser et menneske på dommens dag – er ikke en slags medicin. Frelse er ikke en proces, men en dødeopvækkelse, som Gud tager initiativet til. Du samarbejder ikke med Gud, så du bliver mere og mere retfærdig, indtil Gud kan tage imod dig. Nej, Gud *erklærer* dig retfærdig, selvom du ikke er det i dig selv.

Det er luthersk og bibelsk retfærdiggørelseslære, set fra en "juridisk" vinkel. For at tage det fra en anden, mere relationelt betonet vinkel: Fællesskabet med Kristus kan ikke "kvantificeres"; det er et enten-eller: "Den, der har Sønnen, har livet; den, der ikke har Guds søn, har ikke livet" (1 Joh 5,12).

Aksel Valen-Sendstad (1932-2011), der var professor i teologi, har formuleret det sådan, at "Luther arbejder hele tiden med to dimensi-

oner: Den ene er *nådeløftet*, den anden er *nåde-modtagelsen*. Det er denne sontring, vi finder i Det Nye Testamente mellem forsoningen og retfærdiggørelsen."³

Luthersk teologi påpeger – med bibelsk ret – at fundamentet for vores frelse ikke er i os

Hvis mit blik konsekvent bliver rettet mod mit eget tros-liv, så skaber det en grund-læggende angst og utryghed

selv, eller i vores åndelige præstationer, men alene i Guds nåde. For det var Kristus, der forsonede os med Gud, mens vi endnu var fjender (Rom 5,10), og regner os retfærdige ved tro, ikke ved vores gerninger (Rom 4,5). De to slagord "nåden alene" og "troen alene" er to vinkler på den samme virkelighed: Vi frelses ikke ved vores egen præstation.

Det er det evangeliske skel i kristenheden: Om grundlaget for frelsen på dommens dag er en *kraftindsprøjtning* og et efterfølgende samarbejde eller Guds *frikendelse* alene for Jesu skyld.

Den evangeliske spænding

Så langt teoretisk. Vi kender *nådens løfte* – man er vel lutheraner! Alligevel er vi kirkehistorisk i Danmark, i vækkelsesbevægelserne, arvinger til pietismen med dens fokus på omvendelsen og angren. Det kendetegner fx meget tydeligt Bo Giertz' ellers anbefalelsesværdige roman *Sten-grunden*, at alle karaktererne gennemgår det samme mønster, "en frelsens orden", inden de kommer til frelsesvished.

For Giertz, og mange med ham, var det mere end en roman: Det er erfaringskristendom, der *skal* gennemleves. Pietismen og vækkelsesfromheden repræsenterer en evangelisk spænding,



Lars Malmgaard Jensen, f. 1995

Landsprædikant i LM og informationsmedarbejder i Norea Mediemission
lj@norea.dk



FOTO: ISTOCKPHOTO

Vi frelses ikke ved vores store syndserkendelse, vores omvendelse eller vores sønderknuste følelser – vi frelses ved tro på Jesus!

vi har arvet: et evangelisk *kendskab* til nådens løfte kombineret med en (til tider) sjælesørgersk problematisk forståelse af nådens *modtagelse*. For det kan godt være, at de sidste trin i "frelsens orden" er befriende – men hvad med de øvrige "trin"?

Det er ikke desto mindre vores kollektive historie som vækkelsesbevægelser, at mange har kæmpet med et bestemt erfaringsmønster, de ikke kunne leve op til. Vores *individuelle* historier vidner også ofte om samme anfægtelse. Det skyldes måske vores tradition. Alligevel vil jeg her pointere, at der på et dybere plan er tale om en åndelig virkelighed: Moralismen ligger os i blodet, mens evangeliet er noget fremmed. Evangeliet banker *ikke* i vores årer, men det gør præstationstankegangen.

For mange kommer kristendom i praksis til at handle om alt det, jeg burde gøre: Jeg burde drive mere mission (læs: have dårlig samvittighed) og leve et helligt og radikalt kristenliv (i hvert

fald bedre end vores forældres generation). Jeg burde tænke på min næste og give af min økonomiske rigdom (bør jeg ikke afstå fra endnu et streamingabonnement?). Jeg burde læse i min bibel og bede mere koncentreret (så læg dog den telefon fra dig!). Kort sagt: Et opslidende præstationsræs. Udmattende.

Sammenkoblingen af nådens løfte og dens modtagelse er derfor udfordret – også i vores tid!

Syndserkendelse

Når vi ofte har betonet syndserkendelsen og angeren, skyldes det jo, at Bibelen taler om det, men samtidig kan det blive skævvredet. For pludselig kan det, der var en *passiv erfaring*, som Helligånden gennem loven skaber i dit hjerte, blive en *opgave*, som vi selv forsøger at tage på os.

Når C. O. Rosenius (1816-1868) er bedst, er han et befriende bekendtskab, fx i sangen: *På nåden i Guds hjerte*⁴, der betoner, at vores vished

om at være frelst ikke skal bygges på vores erfaring af nåden eller nådens virkninger ("nåden i mit hjerte"), men på det fuldbagte: at Gud allerede er nådig stemt i sit hjerte (jf. Rom 5,1-10).

Det er den pointe, der er omdrejningspunktet i den rosenianske bevægelse. Det var baggrund for første nummer af *Budskab fra Naadens Rige* i 1865 – og det er temaet i det nummer af *Budskabet*, du sidder med nu.

Alligevel kommer Rosenius og den rosenianske tradition ikke udenom den rigeligt pietistiske, selvransagende tone. Jeg har overvejet, om Rosenius måske er så spændingsfyldt i sine skrifter, ikke bare fordi han har en pietistisk bagage, men fordi han er mere prædikant og sjælesørger end dogmatiker! At være så livsnær giver en vis spænding på godt og ondt.

Men hvorom alting er: Syndserkendelse er ikke noget, du skal "levere" til Gud – det er ikke en vis mængde dårlig samvittighed, der skal til, før Gud ønsker at række tilgivelsen.

Rosenius skriver (i et af sine mest befriende citater): "Et ydmygt og sønderknust hjerte skal ikke stemme Gud nådigt over for os, men berede os til at modtage hans nåde."⁵ Det er afgørende at få fat i. Vi frelses ikke ved vores store syndserkendelse, vores omvendelse eller vores sønderknuste følelser – vi frelses ved tro på Jesus!

Retfærdiggørelsen (nådens modtagelse) er ikke en proces, som kræver, at der først skal ske en masse inden i dig, men det er en domsakt, hvor Gud erklærer dig retfærdig for Jesu skyld ved troen.

Mit indtryk er, at vores forkyndelse i dag ikke så ofte betoner syndserkendelsen og omvendelsen som tidligere, og færre derfor i dag kæmper med det ovenstående. Derimod kæmper mange stadig med *generel* anfægtelse, som jeg har omtalt i begyndelsen af artiklen.

Hvad er tro?

Derfor er det stadig afgørende at forkynde, at det bibelske evangelium er, at jeg frelses "ufortjent ... af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus, ... så han selv er retfærdig og gør den retfærdig, som tror på Jesus." (Rom 3,24-26). Klassisk formuleret: *Vi frelses for Jesu skyld ved troen!*

Forholdsordene "for" og "ved" er vigtige her!

Evangeliet banker ikke i vores årer, men det gør præstationstankegangen

Det er for *Jesu skyld* – ikke for *troens skyld*. Ingen af de elementer, der udgør troen i kristen forstand, ligner det, vi normalt forstår ved ordet tro. I det *daglige sprog* møder vi typisk en modsætning mellem henholdsvis "tro" og "viden": Det, jeg "tror", er *ikke* noget, jeg "ved". Tro er usikkert. Viden er sikker.

I *religiøs* sammenhæng forstås tro som noget spirituelt; tro er følelse, en navlepillende fornemmelse, som jeg dyrker. Det gælder ikke bare for nyreligiøse mennesker. I vores tid spiller erfaringer og følelser en stor rolle, også for mange kristne. Vi "tror" på Gud, når vi erfarer noget. Når vi mærker ham, tør vi hvile i, at vi tror på ham. Følelserne bliver vores kompas, og hvis følelserne er fraværende eller svære, så tænker vi som regel, at der er noget galt.

Men det er ikke tro i kristen forstand. Troen i kristen forstand er ikke indadvendt og navlebeskuende; den er udadvendt. Jesus-vendt. Øivind Andersen (1905-1994), tidligere rektor og bibelskolelærer ved Fjellhaug i Norge, siger det stærkt: "Det er ikke din tro, du skal sætte din lid til, men det, som Guds ord siger om Jesu Kristi soning for dine synder."⁶ Et citat, der har været afgørende for mig personligt.

Citatet viser, at troen ikke er en særlig kvalitet, du skal besidde. Gud erklærer dig ikke retfærdig i sine øjne, fordi du har en stærk tro eller har præsteret en eller anden grad af fortrydelse over synden, eller en kraftig bøn eller en særlig følelse i maven. Nej, Gud erklærer dig retfærdig for Jesu skyld ved troen.

Troen er ikke en præstation; den er ikke noget i sig selv. Tro er dybest set bare ønsket om at blive frelst af Jesus. Jeg modtager og har Guds fulde nåde, når jeg griber budskabet om nåden i Guds forsonede hjerte. ■

- 1 Et godt sted at begynde er klagesalmerne, fx Sl 13, 102, 142 m.fl.
- 2 Martin Luther: *Troens artikler. Prædikener af Luther*, Credo Forlag 1985, s. 108
- 3 Aksel Valen-Sendstad: *Fra prædikantens studiekammer*, Lunde Forlag i samarbejde med Forlaget Kolon 1990, s. 96. Oversat fra norsk
- 4 SOS nr. 511.
- 5 Carl Olof Rosenius: *Samlede skrifter I*, Dansk Luthersk Forlag 1981, s. 126
- 6 Øivind Andersen: *I sjælesorg hos Jesus*, Dansk Luthersk Forlag 1973, s. 39

TEMA

Når du ikke mærker Guds nærvær

E-MAIL TIL EN VEN I TROSKRISE

AF JAKOB S. HØJLUND



Jakob S. Højlund, f. 1984

Sognepræst i Stranda, Norge
Jh442@kyrkja.no

Hej Hans

Tak for din mail i sidste uge! Den satte mange tanker i gang; jeg har prøvet at samle dem her.

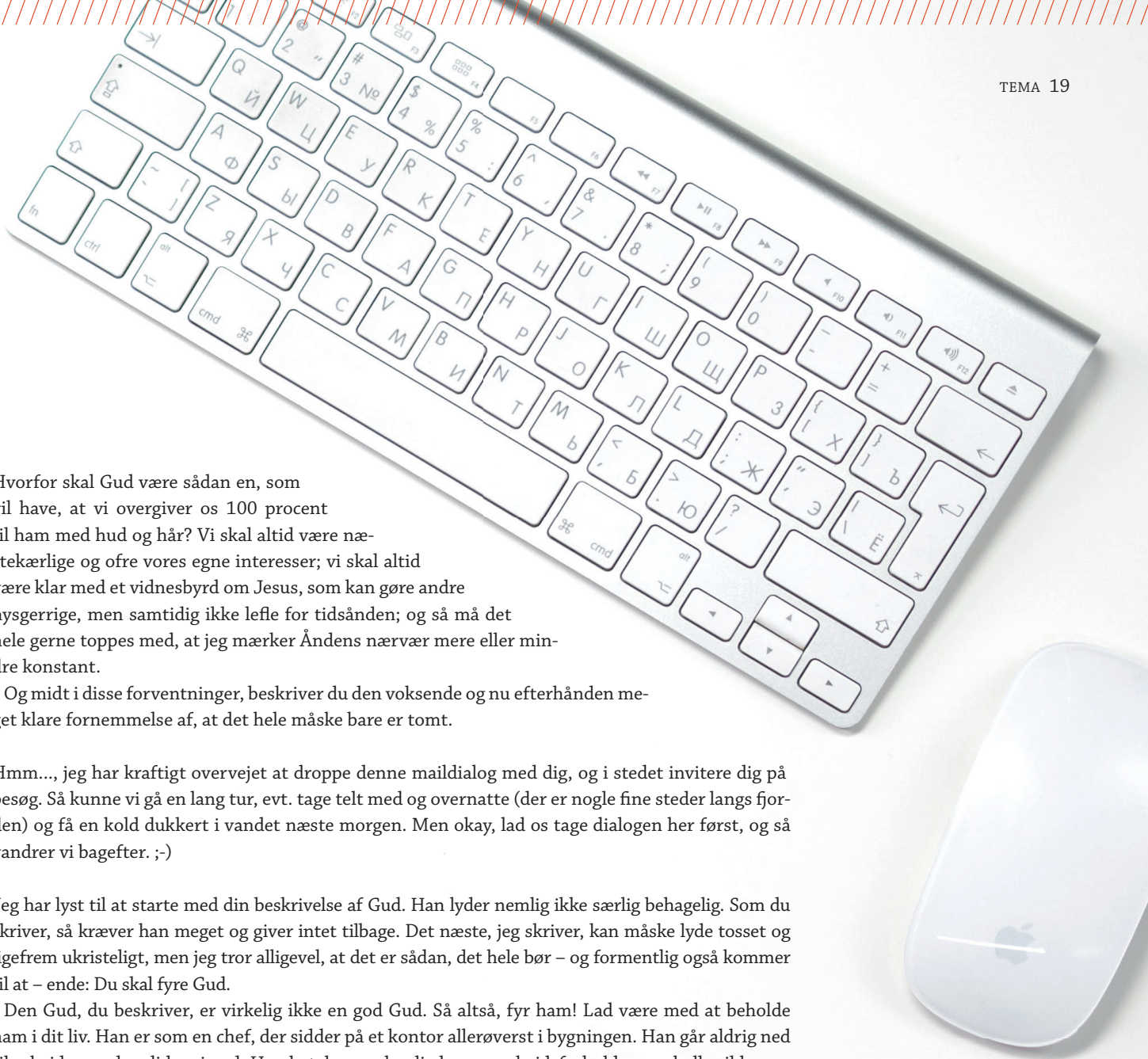
Du beskriver en tilstand i dit trosliv, hvor Gud igennem flere år har føltes fjern. Du er dog først blevet bevidst om det inden for det seneste år.

Tingene er ligesom gået af sig selv: kirkegang, cellegruppe, lidt bøn her og der. Bibel en gang mellem – dog med længere og længere pauser mellem læsningerne. Og sådan kører det stadig, siger du, og det kan det for så vidt blive ved med til din dødsdag, for det føles trygt og på en måde rigtigt. Det er jo sådan, det har været helt fra din barndom.

Men samtidig med trygheden i disse ritualer oplever du denne stigende bekymring for, at det hele er hul staffage. Det er tomt. Gud findes ikke. Eller også har han trukket sig så langt væk, at han er helt udenfor rækkevidde. Og det kan også være ét fedt.

Og når du virkelig mærker efter, hvordan dit forhold til Gud føles, får du mest af alt lyst til at opgive det. For nu har du kæmpet det seneste år ved at prøve at bede inderligt og ærligt. Og du har lyttet til prædikener i håb om at blive berørt, ja nærmest omvendt. Men der er ikke sket noget. Gud forbliver langt borte.

Du siger, at Gud tilsyneladende kræver mere af dig end af andre kristne. For alle andre – de fleste i hvert fald – gør jo ligesom dig, og de har det godt med Gud. De synger glade med på sangene og smiler på vej ud af kirke, og i cellegruppen beskriver de en tryk og god relation til Gud. Alt det prøver du også, men Gud giver ikke noget som helst tilbage, føler du.



Hvorfor skal Gud være sådan en, som vil have, at vi overgiver os 100 procent til ham med hud og hår? Vi skal altid være næstekærlige og ofre vores egne interesser; vi skal altid være klar med et vidnesbyrd om Jesus, som kan gøre andre nysgerrige, men samtidig ikke lefle for tidsånden; og så må det hele gerne toppes med, at jeg mærker Åndens nærvær mere eller mindre konstant.

Og midt i disse forventninger, beskriver du den voksende og nu efterhånden meget klare fornemmelse af, at det hele måske bare er tomt.

Hmm..., jeg har kraftigt overvejet at droppe denne maildialog med dig, og i stedet invitere dig på besøg. Så kunne vi gå en lang tur, evt. tage telt med og overnatte (der er nogle fine steder langs fjorden) og få en kold dukkert i vandet næste morgen. Men okay, lad os tage dialogen her først, og så vandr vi bagefter. ;-)

Jeg har lyst til at starte med din beskrivelse af Gud. Han lyder nemlig ikke særlig behagelig. Som du skriver, så kræver han meget og giver intet tilbage. Det næste, jeg skriver, kan måske lyde tosset og ligefrem ukristeligt, men jeg tror alligevel, at det er sådan, det hele bør – og formentlig også kommer til at – ende: Du skal fyre Gud.

Den Gud, du beskriver, er virkelig ikke en god Gud. Så altså, fyr ham! Lad være med at beholde ham i dit liv. Han er som en chef, der sidder på et kontor allerøverst i bygningen. Han går aldrig ned til arbejderne, der slider sig ud. Han betaler en elendig løn, og arbejdsforholdene er heller ikke noget at prale af. Sådan en gud (ja, jeg synes, vi skal degradere ham til gud med lille 'g') er ikke værd at holde sig til. Og hvem ved, om du har ret: Måske findes han slet ikke?

Og ja, jeg tror, du ender med at forlade ham under alle omstændigheder. Spørgsmålet er bare – på hvilken måde? Vil du selv, bevidst, skubbe ham ud af dit verdensbillede, eller skal han få lov til at blive hængende, indtil han nærmest glider ud af sig selv? Jeg foreslår, som sagt, at du selv begynder at skubbe ham ud. Vi kunne også kalde det: aflivning af kræver-guden.

Tillad mig at bringe Paulus på banen. Jeg mener nemlig, at han gjorde nogle erkendelser, der førte til samme resultat: Han afskaffede også gud. Eller måske snarere: Han afskaffede hele det religiøse liv, han havde levet igennem mange år, inkl. det gudsbillede, det indebar. I Filipperbrevet 3 beskriver han dette religiøse liv som noget, han i lang tid var stolt af, men så skete der noget nyt (og det vender jeg tilbage til!), som gjorde, at han nu anså al sin religiøsitet som tab og afføring (der står "skarn" i den danske oversættelse, men det betyder egentlig afføring). Og det gudsbillede, der var indlejret i den religiøsitet, blev også kastet på møddingen.

Peter (ikke ham fra efterskolen, men apostlen) oplevede på en måde noget lignende. Her var det

*Den kræver-gud,
som du intet får
fra, han skal ud af
systemet*

dog Jesus, der måtte aflive Peters gudsbillede. Det kan vi bl.a. se i Markusevangeliets 8,31-33. Situationen er ikke fuldstændig den samme som hos Paulus, men Peter og Paulus har alligevel det til fælles, at deres forestilling om gud og livet sammen med ham har brug for en aflivning. Så egentlig er det slet ikke tosset og ukristeligt at fyre gud. Tværtimod kan det være det bedste og eneste rigtige at gøre – det mente Jesus i hvert fald.

Når det så er sagt, tror jeg også, du har regnet ud, at jeg skelner mellem en falsk gud og den sande Gud. Og ja, det er det, jeg vil frem til. Den kræver-gud, som du intet får fra, han skal ud af systemet. Hver gang du får en fornemmelse af, at han stikker sit hoved frem, fx ved at du skal være en meget selvopofrende kristen for at tilfredsstille guden, så fortæl ham, at han kan rende og hoppe.

Og i stedet – dvs. i stedet for kræver-guden – kan du begynde at lade den sande Gud udfylde dit verdensbillede og liv. Og lad mig skynde mig at sige, at det ikke er gjort med denne e-mail. Det er jeg godt klar over! Men måske kan dette være et enkelt skridt på en vandring mod noget bedre.

Altså, jeg håber, at Gud må få lov til at vise dig, hvem han faktisk er. For Gud er grundlæggende set ikke en kræver-gud. Gud kommer til os og viser sig for os ved at blive som en af os, leve sammen med os, dø for os, blive levende igen og invitere os med i sejrsmiddagen over alt det, han har overvundet.

Men så vil du måske indvende, at Gud kræver da noget af os: både tro og hellighed. Ja, det er rigtigt. Men det, han kræver, giver han. Vi får troen og helligheden som en gave (Ef 2,1 ff.). Det er derfor, jeg siger, at Gud grundlæggende set ikke er en kræver-gud.

Gud er derimod en Gud, som giver sig selv for os og til os. Og han gør det, fordi han elsker os og vil have fællesskab med os.

Og ja, jeg er godt klar over, at du har hørt det her før. Formentlig mange gange, men det er, som om det ikke har sat sig i dit indre system, i din indre verden og dine forestillinger/følelser om Gud. For du har forholdt dig til en kræver-gud, en fjern gud, en ligeglad gud. Det er sådan en gud, du har levet i troen på. Men han eksisterer slet ikke, og derfor har han heller ikke noget godt at tilbyde.

Gud (med stort 'G'), derimod, vil jeg anbefale dig at give rum for. Han er nemlig hverken fjern eller ligeglad. Jeg har allerede skrevet hvorfor, men jeg vil gerne gentage det: Gud holdt sig ikke på afstand af os. Han forblev ikke i sin "fjerne himmel" (kontoret øverst i bygningen). Gud blev selv menneske: Jesus.

Jesus levede sammen med os, arbejdede med os, spiste, blev syg en gang imellem, sov, drak, gik på toilet (formentlig et hul i jorden dengang), vaskede sig osv. Han var altså et hundrede procent menneske sammen med os andre og ikke på afstand. Og til sidst krøb han, så at sige, helt ind under huden på os alle, da han tog al vores skyld på sig og blev hamret op på korset. Jesus kom så tæt på os alle sammen, at han blev vores synd og skyld (2 Kor 5,21).

Og jeg ved godt, at du har det lidt stramt med udtrykket synd. Du har tidligere beskrevet det, som om gud står og banker dårlig samvittighed ind i hovedet på dig over petitesser. Men jeg mener ikke, at vi kan komme udenom, at der er ting, vi

har gjort, som ikke er gode. Jeg kan i hvert fald komme i tanke om et par eksempler fra mit eget liv, og det er desværre en underdrivelse at kalde dem petitesser ...

Under alle omstændigheder, så er det, jeg vil frem til, at når Jesus bærer vores synd og skyld, viser han lige præcis, at han kommer maksimalt tæt på os, og at han ikke kræver noget af os, som vi skal opfylde for at få adgang til ham. Det, han gør i sin død og opstandelse, er vores adgang til Gud. Når Jesus har båret og fjernet det, som Gud ikke vil have her i verden (og det er jo godt, at Gud vil have al synd ud af verden), så mangler der ingenting.

De krav, du har en fornemmelse af, at Gud stiller, de er allerede, som tidligere nævnt, opfyldt af Jesus. Og egentlig kan du smile og grine lidt af dig selv, for han gjorde det for 2000 år siden. Så når du har gået rundt og forsøgt at opfylde gudens krav, så har du – mildest talt – været for sent på den!

Og ja, jeg ved godt, at Jesus også taler om at handle godt mod min næste, og vi skal dele vores tro på ham med andre. Ja, det er rigtigt. Men, som jeg forstår dig, har alt dette fået det, jeg vil kalde en fundament-plads, i dit liv. Det er blevet helt afgørende for, om du har kunnet kalde dig kristen. For hvis du gjorde alt dette i tilfredsstillende grad, så ville kræver-guden acceptere dig, og så kunne du kalde dig selv en god-nok-kristen. På den måde har dit eget religiøse liv, dine religiøse præstationer, været dit fundament.

Og dermed adskiller du dig ikke fra Paulus og hans beskrivelse af sig selv (Fil 3,4-6). Men Paulus måtte aflive og afskaffe hele denne religiøsitet, inkl. gudsbilledet. Og i stedet kom Jesus ind og overtog fundament-pladsen. Og det var ikke Jesus-som-man-skal-gøre-sig-fortjent-til-fællesskab-med, der overtog fundament-pladsen, men derimod Jesus-der-giver-os-sin-retfærdighed (Fil 3,8f).

Og jeg har også lyst til at tilføje, at Jesus ikke bare gjorde dette for at få orden i det jordiske regnskab (Jeg ved ikke, om dette også kan være en del af gudsbilledet? Jeg tænker bare på "chefen allerøverst i bygningen", og at vi måske nogle gange tænker, at Jesus er som en tjener, chefen/guden har sendt af sted for at få styr på regnskabet hernede). Nej, det var de allerstærkeste følelser for os, som fik ham til at handle.

Det mærker vi hos Gud allerede i GT: "Efraim [et andet navn for Israel, og i dag gælder det også os!] er mig en dyrebar søn, han er mit yndlingsbarn. Så ofte jeg nævner ham, må jeg mindes ham; derfor skælver mit indre, jeg må forbarme mig over ham, siger Herren" (Jer 31,20).

Jeg synes, det er en enormt stærk beskrivelse, at Guds indre skælver – og derfor forbarmer han sig. Han elsker dig og mig så inderligt, at hans indre ryster, og så kommer han til os, og bærer al vores synd og skyld og tager alle kravene selv. Og tilbage står sejren og fællesskabet med ham.

Jeg håber, at den Gud må få lov til at trænge sig på i dit liv, aflive kræver-guden og give dig hvile.

Og så håber jeg, at vi kan fortsætte denne snak, fx på en vandretur. :-)

Kh. Jakob

*Gud elsker dig og
mig så inderligt,
at hans indre
ryster*



HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

Minusgrader

Der kan være koldt her mod nord. Denne vinter har termometeret vist minusgrader i flere uger. Det må føles særligt koldt for de tilflyttere, der kommer fra varmere lande; på flere måder. Jeg skutter mig i hvert fald, når jeg hører de seneste politiske udspil på udlændingeområdet, og når jeg hører ordlyden og tonen i debatten.

Da vi en fredag til *Fællessang* – hver for sig skrålede med på Gnags' sang "Danmark" fra 80'erne, kom det derfor til at lyde hult i mine ører: "Lige meget hvem du er, lige meget hvor du er – så velkommen her." Måske blev sangen valgt som en lille protest. Det er i hvert fald ikke helt sådan, virkeligheden er lige nu.

Et af de nye udspil handler om et loft på det årlige antal af nye danske statsborgerskaber samt en samtale – eller screening, som det bliver kaldt – som ansøgerne skal gennem, inden statsborgerskabet bliver godkendt. I forvejen er der skrappe krav for at få fast opholdstilladelse, hvilket man

skal have for at kunne søge om statsborgerskab. Vejen – og tiden – er derfor meget lang frem mod et evt. dansk CPR-nummer.

Det er ret åbenbart – og bliver også nogle gange sagt – at det ikke skal være nemt at få opholdstilladelse eller statsborgerskab i Danmark. Det er ingen menneskeret at få *dansk* statsborgerskab, men det er faktisk en menneskeret at have et statsborgerskab.

FN skønner alligevel, at der i Danmark er 8.000 mennesker uden statsborgerskab, heraf 500 børn. På verdensplan taler vi om millioner. Uden statsborgerskab er de uden rettigheder og uden tilgang til den service, vi tager for givet.

Her kunne Danmark hjælpe til ved fx at gøre det lempeligere for børn af tilflyttere at få et dansk statsborgerskab. For selv efter at være både født og opvokset her i landet, skal man som 18-årig ansøge om permanent opholdstilladelse og derefter statsborgerskab på lige linje med voksne, der kommer hertil. Ikke mærke-

ligt at flere udtrykker, at de føler sig fremmede i eget land, mere og mere som ikke-dansk og andenrangsborger.

Det vil heller ikke være mærkeligt, om de cirka 30 danske børn i syriske flygtningelejre føler det sådan. Selv med et dansk statsborgerskab er der ikke megen hjælp at hente fra Danmark, og ingen udsigter til at kunne komme hjem.

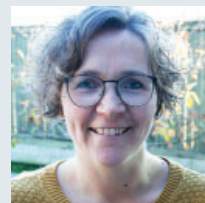
Jeg ved, at Bibelen ikke dikterer nogen integrationspolitik. Der er heller ikke et enstemmigt kristent facit på, hvordan vi skal behandle fremmede, der kommer hertil. Mon ikke kristen-Danmark spreder sig over hele den politiske palet? Alligevel, trods forskelligt politisk syn, er vi som kristne kaldet til at møde den fremmede med kærlighed, og vi har pligt til at hjælpe. Og så kan vi diskutere, hvordan det bør udmønte sig i praksis.

Sagt til israelitterne: "For Herren jeres Gud er gudernes Gud og herrernes Herre, ... som skaffer den faderløse og enken ret, og som elsker den fremmede og giver ham føde

og klæder. Derfor skal I elske den fremmede, I var jo selv fremmede i Egypten" (5 Mos 10,17-19). Og: "Den fremmede, der bor som gæst hos jer, skal være som en af landets egne, og du skal elske ham som dig selv. I var jo selv fremmede i Egypten. Jeg er Herren jeres Gud" (3 Mos 19,34)!

Teksterne banker en stor portion ydmyghed ned i mig: Gud er Gud. Jeg er også en gæst og fremmed her på jord. Jeg har fået mine privilegier, alle gaverne og goderne her i nord, ovenned, fra Gud. Spørgsmålet bliver derfor ikke, *om* men *hvordan* vi skal dele med de fremmede, der kommer til os.

Ruth Vatne Rasmussen



Både fornuft og følelse er skabt af Gud, og når vi har fået Guds ånd, vil han også sætte sit gode præg på dem

Helligånden og sund fornuft

Er der risiko for, at vi glemmer Helligånden, når vi benytter os af "sund fornuft" i vores tanker om tjeneste og mission?

Indimellem hører jeg nogen sige, at kristelige ledere, missionærer eller skribenter – i deres måde at tale om missionsopgaver – ofte ser bort fra Helligånden:

Når der tales om kald og tjeneste, henviser ledere m.fl. primært til strategiske eller "fornuftige" overvejelser og sætter ikke så mange ord på Helligåndens vejledning, og at vi mere end noget andet har brug for en forkyndelse, der "ikke vil vide af noget andet end Jesus Kristus, og det som korsfæstet" (1 Kor 2,2).

Disse kritiske bemærkninger vil jeg gerne knytte nogle få kommentarer til.

Jeg tror, vi har brug for at blive mindet om vores afhængighed af Helligånden. Både når det angår troens tilblivelse og vækst, og når det handler om tjeneste og mission. Uden Helligånden kan der ikke skabes evigtvarende frugter.

Det glemmer vi let, fordi vi

har en syndig tilbøjelighed til det, og fordi vi fristes til at satse på det, der umiddelbart virker mest effektivt. Magnus Perssons beretning på side 6-8 i dette nummer er en levende illustration af det.

Og ja, vi har brug for igen og igen at fokusere på, at det netop er evangeliet om Jesu død og opstandelse, der er Guds kraft til frelse (Rom 1,16. 1 Kor 1,18ff). Og "denne skat har vi i et lerkar, for at den overvældende kraft skal være Guds og ikke vores" (2 Kor 4,7).

Vi må bede om Helligåndens vejledning og kraft til at sætte den skat i omløb, som vi selv lever af.

Samtidig vil jeg sætte spørgsmålstegn ved, om der nødvendigvis er en modsætning mellem Helligånden og sund fornuft.

Er sund fornuft altid uændelig? Kommer indskydelser altid fra Ånden? Og hvilken formulering er mest åndsfyldt – "Gud har fortalt mig, at ..." eller: "Jeg mener, at ..."? Det kan vist ikke afgøres på ordlyden alene, men afhænger af,

hvad der ligger bag. Det er ikke helt enkelt at afgøre, hvad der er "kødeligt" og "åndeligt".

Virkeligheden er vel, at alt i vores personlighed må ses i lyset af, at vi er skabt, faldet, genløst og fornyet. Altså: Såvel fornuften som følelsen/intuitionen er underlagt syndefaldet og kan lede os på vildspor. Men både fornuft og følelse er også skabt af Gud, og når vi har fået Guds ånd, vil han også sætte sit gode præg på dem.

At vandre i Ånden handler om at lytte til åbenbaringen i Guds ord, leve i tillid til Guds nåde, adlyde ham og sige nej til synden, leve i bøn og i det hele taget have antennerne åbne opadtil. Dermed opøves vi i at "skønne, hvad der er Guds vilje: det gode, det som behager ham, det fuldkomne" (Rom 12,2).

Og så må vi ellers frimodigt kaste os ud i hverdagens opgaver og valg – oftest uden tegn fra himlen – ved at bruge vores gudgivne sanser og evner.

Paulus var i sin mission ganske rigtigt meget bevidst om, at evangeliet er af en anden verden, og at man kun fat-

ter det ved Helligånden. Han troede derfor hverken på tankens eller følelsernes overbevisningskraft. Men ikke desto mindre argumenterede han ofte logisk og tog højde for almenmenneskelige mekanismer, når han planlagde sin mission, og når han formidlede evangeliet.

Når vi husker vores totale afhængighed af Gud, giver det derfor også – for mig at se – god mening at bruge sin sunde fornuft og gøre sig rationelle eller strategiske overvejelser, når man fx vurderer, hvordan man vil gribe forskellige missionsopgaver an.

Helligånd, forny vores sind, så vi ser, hvilken skat vi er betroet, og stiller alt – fornuft, følelse, vilje, krop, handling – til tjeneste for dig!

Ole Solgaard



FOR TROEN

Giv slip, og lad Gud komme til

AF KRISTINE BALLANTYNE

I Nordirak lærte jeg noget om at være synlig kristen og samtidig tage imod støtte og opmuntring fra andre.



Kristine Ballantyne, f. 1983

Missionskonsulent i LM
kb@dml.dk

For efterhånden en del år siden, da jeg studerede antropologi, havde jeg et studieophold i Nordirak, hvor jeg indsamlede data til mit speciale. Inden afrejse og i begyndelsen af mit ophold gjorde jeg mig mange tanker om, hvordan jeg gerne ville være et kristent vidnesbyrd et sted, hvor der er meget få kristne.

Jeg havde som udgangspunkt den indstilling, at det var mig, der var resursepersonen, som havde noget at tilbyde. Men det blev i høj grad mine nye kurdiske og arabiske venner, som kom til at være til opmuntring og støtte for mig, fordi jeg var helt alene og havde brug for fællesskab.

Let God – let go!

Jeg måtte sige ”let God – let go” (på dansk: ”lad Gud – giv slip”) til mine tanker om, hvad jeg troede, jeg skulle bidrage med, og i stedet blive den, der primært modtog.

Det er en vending, som tværkulturel konsulent Else Wiwe flere gange har mindet mig om. Hun og andre i LM’s tværkulturelle arbejde har stået i lignende situationer, når de forsøger at støtte og hjælpe nydanskere med alt fra bibelundervisning og fællesskab til praktik hjælp og netværk.

Mange af disse har en traumatisk bagage. Og som medarbejder og støtteperson kan man føle sig magtesløs. Der kan det være en stor lettelse at sige ”let God – let go”.

I Nordirak bevarede jeg ønsket om at være en synlig kristen og husker det sådan, at der var dage, hvor jeg syntes, jeg lykkedes nogenlunde med det, og på andre dage rakte frimodigheden ikke særlig langt.

Samtidig lærte jeg noget om, at det ikke er ydmygende at være modtager. Faktisk er der ikke en modsætning mellem at være en bekennende kristen og være den, som har brug for tage imod. I dag tænker jeg med taknemmelighed tilbage på den tid, jeg havde i Nordirak, hvor mine lokale, muslimske venner blev til stor velsignelse for mig.

Marias eksempel

Blandt Bibelens personer er der mange, som erfarede, at de måtte give slip og lade Gud komme til. For eksempel tror jeg, at en kvinde som Maria oplevede et ”let God – let go”-øjeblik, da hun som helt ung fik at vide, at hun skulle blive mor til Jesus. Først blev hun forfærdelig forskrækket, men efter at englen Gabriel forkla-

At sige "let God – let go" er ikke det samme som at læne sig tilbage og undgå den nydansker, det familiemedlem eller den nabo, som har brug for hjælp eller omsorg



PRIVATFOTO

rede hende situationen, sagde hun "Se, jeg er Herrens tjenerinde. Lad det ske mig efter dit ord!" (Luk 1,38).

Jeg er ret sikker på, at hun i det øjeblik ikke følte, at hun havde kontrol over det, som skulle ske, men hun valgte at overlade det til Gud og stole på ham.

Der er mange situationer, hvor det kan være gavnligt og måske endda nødvendigt for os kristne at sige "let God – let go". Som nævnt kan det være en lettelse i mødet med sårbare nydanskere eller andre, som kæmper med svære ting i livet. Men det kan også være i vores eget liv, at vi må øve os i at give slip.

Bekymringer kan let hobe sig op, og der kan være udfordringer i livet, som ikke så let kan løses. Når vi inviterer Gud ind, kan han opmuntre, vejlede og give nye kræfter. Det sker ofte – som jeg selv oplevede det i Nordirak – gennem andre mennesker, der måske endda uden selv at vide det bliver til redskaber for Gud.

I Marias tilfælde tror jeg, at hendes slægtning Elisabeth blev en sådan person, der var til velsignelse for hende. Vi ved, de to kvinder tilbragte omkring tre måneder sammen, og eftersom de begge var gravide under ret specielle om-

stændigheder, tror jeg, de har haft stor glæde af hinandens fællesskab (Luk 1,56).

En dobbelt-øvelse

Der er en interessant forbindelse mellem at lade Gud komme til og tage over og samtidig være bevidst om, at der er forskellige opgaver, som du og jeg helt konkret skal bidrage til at udføre. At sige "let God – let go" er ikke det samme som at læne sig tilbage og undgå eksempelvis den nydansker, det familiemedlem eller den nabo, som har brug for hjælp eller omsorg. Det er at lægge sig selv og andre mennesker frem for Gud og samtidig udføre den opgave, som er vores.

At Maria sagde "let God – let go" fik store konsekvenser for hendes liv. Hun måtte igennem en smertefuld fødsel og fik som mor mange bekymringer, eftersom Jesus ikke var et almindeligt barn, men Guds søn (jf. Luk 2,48).

På samme måde kan vi også opleve, at livet er vanskeligt, selvom vi har lagt os selv og det, vi kæmper med, i Guds hænder. Livet igennem må vi øve os i at give slip og lade Gud tage over. Og samtidig må vi øve os i at kunne modtage og give, så Gud kan bruge begge dele til velsignelse for os selv og for andre. ■

"I dag tænker jeg med taknemmelighed tilbage på den tid, jeg havde i Nordirak, hvor mine lokale, muslimske venner blev til stor velsignelse for mig," fortæller Kristine Ballantyne.

FOR TROEN

Man høster, som man har sået

AF KLAUS VIBE

Gud behandler os ikke efter et vægtskålsprincip, men lønner os, som en far eller mor lønner sit barn.



Klaus Vibe, f. 1975

Adjunkt i NT ved Menigheds-
fakultetet
kv@teologi.dk

Vi støder mange steder i Bibelen på en sammenhæng mellem det, som mennesket gør, og det, som mennesket får af Gud.

Personligt er jeg fx flere gange blevet udfordret af Paulus' ord i Galaterbrevet 6,7-9: "Far ikke vild! Gud lader sig ikke spotte. Hvad et menneske sår, skal det også høste: Den, der sår i kødet, skal høste fordærv af sit kød, og den, der sår i Ånden, skal høste evigt liv af Ånden. Lad os ikke blive trætte af at gøre det, som er ret; vi skal til sin tid høste, blot vi ikke giver op."

Hvordan skal vi forstå disse ord? Skal de forstås sådan, at Gud vil give os det evige liv til gengæld for, at vi har været udholdende i at gøre det gode?

Ordene minder om Paulus' beskrivelse af dommen i Romerbrevet 2,6f hvor han skriver, at "han [Gud] vil gengælde enhver efter hans gerninger: Dem, der søger herlighed og ære og uforgængelighed ved udholdende at gøre det

gode, vil han gengælde med evigt liv; og over dem, der søger deres eget og er ulydige mod sandheden, men lydige mod uretten, kommer vrede og harme."

Hvordan kan Paulus skrive sådan, når han nogle kapitler senere skriver: "Hvad er der mere at sige! Er Gud for os, hvem kan da være imod os? Han, som ikke sparede sin egen søn, men gav ham hen for os alle, vil han ikke med ham skænke os alt" (Rom 8,31f)?

Hvordan kan Paulus på den ene side sige, at den, der søger herlighed og ære og uforgængelighed ved udholdende at gøre det gode, vil Gud gengælde med evigt liv (Rom 2,7), når han på den anden side siger, at Gud med sin søn vil skænke os alt (inkl. det evige, Rom 6,23)?

Guds vægtskål eller Guds trofasthed

Nogle gange forestiller vi os måske, at Gud på dommens dag vil dømme ud fra et vægtskåls-



FOTO: ISTOCKPHOTO

princip. Det går ud på, at det enkelte menneskes gode og onde gerninger på dommens dag vil blive lagt i hver sin vægtskål. På dommens dag skal det så vise sig, om det er den ene eller den anden vægtskål, som vejer mest, hvilket så vil afgøre hvert enkelt menneskes evige skæbne. Lykkeligvis er et sådant vægtskålsprincip meget langt fra Bibelens beskrivelse af Guds relation til mennesker.

Læser man Bibelen blot med jævne mellemrum, ved man, at Gud nogle steder beskrives som den, der lønner den, der søger ham, den, som holder sig til ham og som holder hans bud. Tre eksempler kan tydeliggøre det:

- I Ruths bog 2,11f siger Boaz således til Ruth: "Jeg har hørt om alt det, du har gjort for din svigermor efter din mands død, at du forlod din far og mor og dit fædreland og rejste til et folk, du ikke kendte i forvejen. Måtte Herren gengælde dig, hvad du har gjort, nu da du har

søgt ly under hans vinger."

- I Salme 103,17f hedder det: "Men Herrens troskab varer fra evighed til evighed mod dem, der frygter ham, og hans retfærdighed mod børnenes børn, mod dem, der holder hans pagt og husker hans bud og følger dem. Den, der har mine bud og holder dem, han er den, der elsker mig; og den, der elsker mig, skal elskes af min fader; også jeg skal elske ham og give mig til kende for ham."
 - Og i Hebræerbrevet 11,5f hedder det: "I tro blev Enok taget bort, for at han ikke skulle se døden, og han var der ikke mere, for Gud havde taget ham bort; for det er bevidnet, at før han blev taget bort, havde han behaget Gud. Men uden tro er det umuligt at behage Gud; for den, som kommer til Gud, må tro, at han er til og lønner dem, der søger ham."
- Ingen af disse tekster er dog et udtryk for, at Gud relaterer til mennesket ud fra et vægtskåls-

Vi forestiller os måske, at Gud vil dømme ud fra et vægtskålsprincip, hvor det vil vise sig, om det er de gode eller onde gerninger, som vejer mest. Lykkeligvis er et sådant vægtskålsprincip meget langt fra Bibelens beskrivelse af Guds relation til mennesker.

princip. De er derimod et udtryk for Bibelens måde at beskrive troens relation til Gud på.

Tro som tillid

Lad os for overskuelighedens skyld holde os til Paulus, selv om det følgende gælder for hele Skriften.

Paulus beskriver troen ud fra en særlig horisont, dvs. ud fra en bestemt opfattelse af, hvad

Troen på Gud er ikke er noget, som mennesket kan rose sig af, for Gud er selv årsagen til, at mennesker tror på ham

den kristne tro indebærer. Troen er ifølge Paulus fundamentalt set en relationel størrelse. Troen er et udtryk for, at den troende står i en relation til ham, som den troende tror på. Tro er i Paulus' breve et udtryk for tillid. Den kristne tro er tillid til Jesus Kristus (Gal 2,16).

Det græske ord for tro er *pistis*, og det oversættes bedst med såvel *tillid* som *trofasthed*. Og eftersom *pistis* først og fremmest er et relationelt begreb, så er det også underforstået, at den troende stoler på den, som han/hun har tillid til, ligesom det er underforstået, at den troende er trofast imod den person, han/hun tror på, altså Gud. Sådan beskrives troen i de bibelske tekster.

Samtidig gælder det, at troen på Gud ikke er noget, som mennesket kan rose sig af, for Gud er selv årsagen til, at mennesker tror på ham. Sådan er det, når troen er et udtryk for tillid.

Når barnet stoler på sin mor, så er det, fordi barnet har lært, at det kan stole på sin mor; barnet har lært, at moderen vil barnet det godt. På

den måde er moderen selv årsag til, at barnet stoler på hende, ligesom moderen selv er årsagen til, at barnet holder sig til sin mor og søger hen til sin mor, når det bliver bange eller har brug for at blive trøstet.

Barnet har lært, at det er elsket af sin mor, og at det lønner sig – hvis man skal bruge en bibelsk talemåde – at søge hjælp hos mor. Når moderen trøster og hjælper sit barn, er det ikke et udtryk for, at moderen belønner sit barn efter et vægtskålsprincip; det er derimod et udtryk for, at hun tager sig af sit barn, fordi hun elsker sit barn og har omsorg for det. På den måde knyttes barnet og moderen til hinanden, og som barnet vokser op, vil det også være tro mod sin mor.

Abrahams tro

Abrahams tro beskrives i Romerbrevet 4 på en lignende måde: "Hvis det var af gerninger, Abraham blev gjort retfærdig, har han noget at være stolt af; dog ikke over for Gud. For hvad siger Skriften? 'Abraham troede Gud, og det blev regnet ham til retfærdighed'" (Rom 4,2f).

Paulus' ord udelukker tydeligvis, at Gud skulle relatere til mennesket ud fra et vægtskålsprincip. Når Abraham blev regnet retfærdig ved at tro på Gud, skyldes det ikke, at Abraham har gjort flere gode end onde gerninger. Det var noget, han fik som en gave fra Gud (Rom 4,16).

I takt med at Paulus' beskrivelse af Abrahams tro udfolder sig, bliver det mere tydeligt, hvad Abrahams tro indebærer: "Med håb imod håb troede han, at han skulle blive fader til en mængde folkeslag, som det var sagt ham: 'Så mange skal dine efterkommere blive.' Og uden at blive svag i troen så han, at hans krop allerede var uden livskraft – han var næsten hundrede år gammel – og at Saras moderliv var dødt; og han tvivlede ikke i vantro på Guds løfte,

han blev tværtimod styrket i troen og gav Gud æren og var fuldt overbevist om, at det, som Gud har lovet, har han også magt til at gøre, og derfor blev det regnet ham til retfærdighed" (Rom 4,19–22).

Abraham var overbevist om, Gud har magt til at gøre det, som han har lovet. Derfor stolede han på Gud, og derfor holdt han sig til Gud, også da opfyldelsen af løftet trak ud. Derfor – siger Paulus – blev hans tro regnet ham til retfærdighed (Rom 4,22).

Man skal derfor heller ikke beskrive Abrahams tro som en bedrift. Han holdt sig til Gud, fordi han var overbevist om, at Gud var til at stole på. Men det er ikke noget, Abraham kan rose sig af.

Det viser sig så, at det lønnede sig for Abraham at stole på Gud: Han og Sara fik deres søn, Isak. Det er ikke udtryk for et vægtskålsprincip, men et udtryk for, at Gud er trofast mod dem, der stoler på ham og indretter deres liv efter hans løfter og hans vilje.

Gud lønner os som en far eller mor

Det er den samme teologi, der udfoldes i Salme 103,17f: "Herrens troskab varer fra evighed til evighed mod dem, der frygter ham, og hans retfærdighed mod børnenes børn, mod dem, der holder hans pagt og hans bud og følger dem."

Heller ikke det er en vægtskåls-tankegang, men et udtryk for, at Gud er trofast mod dem, der lever deres liv i tro på ham. Livet i troen på Gud er også et liv i lydighed mod hans bud (Sl 103,18), for mennesker indretter deres liv efter det, de tror på.

Det er ikke det samme som at være fuldkommen eller fejlfri, for Salme 103 beskriver Gud som ham, der ikke lønner os efter vores synder: "Han [Gud] gengælder os ikke vore synder og lønner os ikke efter vor skyld," for "så høj som himlen er over jorden, så stor er hans nåde mod

dem, der frygter ham, så langt som øst ligger fra vest, så langt har han fjernet vore synder fra os" (Salme 103,11f).

Gud lønner os ikke efter vores skyld eller efter vores synder. Gud lønner os, som en far eller mor lønner sit barn: "For som en far er barmhjertig mod sine børn, er Herren barmhjertig mod dem, der frygter ham" (Sl 103,13).

Gud lønner altså ikke sine børn ud fra et vægtskålsprincip – men ud fra kærligheden til sine børn.

Både alvor og trøst

Hvad stiller vi så op med Paulus' ord om, "Hvad et menneske sår, skal det også høste ...," hvis vi lige skal vende tilbage til dem?

Vi skal ikke tage alvoren ud af disse vers. Men vi skal heller ikke læse dem som et udtryk for et vægtskålsprincip. Der er både alvor og trøst i disse ord fra Paulus.

Den, der giver sig hen til det syndige liv, vil høste fordærv, dom og ødelæggelse af sit syndige liv her i tiden og på den sidste dag. Men den, som giver sig hen til Gud og overgiver sig selv til Guds trofasthed og nåde, vil høste evigt liv af Ånden. Ikke fordi Gud lønner dette menneske efter et vægtskålsprincip, men fordi Gud er trofast og barmhjertig mod sine børn, som holder sig til ham.

Derfor er der også trøst i Paulus' ord. Paulus opmuntrer os. Vi skal ikke blive ikke trætte af at gøre det, som er ret, for vi vil til sin tid høste evigt liv. Ikke fordi vi har gjort nok eller gjort det godt nok, men fordi Gud er trofast mod dem, der frygter ham og holder hans bud.

Vil Gud ikke i og med Jesus Kristus skænke os alt? Jo, sandelig vil han det. Og derfor holder troens børn sig netop til ham, og Gud vil lønne sine børn for det ved at skænke dem det evige liv. ■

*Livet i troen på
Gud er også et liv
i lydighed mod
hans bud, for
mennesker indret-
ter deres liv efter
det, de tror på*

Hvorfor hopper nogle kristne på

AF HENRIK NYMANN ERIKSEN

Ensidig eller skæv bibellæsning kan medføre fjendebilleder, som avler mistænksomhed og mistro.



Henrik Nymann Eriksen,

f. 1965

Forstander på Luthersk
Missions Højskole
hne@lmh.dk

I disse tider, hvor nogle af vores kristne brødre og søstre – måske især på den anden side af dammen – forfalder til konspiratoriske teorier i forbindelse med det amerikanske præsidentvalg, har jeg brug for at spørge: Hvorfor gør de det?

Med disse ord vedkender jeg mig helt uargumenteret, at jeg mener, at der er tale om ideer, som har mistet forbindelsen til virkeligheden. Jeg vedkender mig også, at det gør et ubehageligt indtryk på mig, at der er kristne, som er talsmænd og -kvinder for nogle af disse teorier.

Jeg tror ikke, at kristne er særligt dumme eller naive, slet ikke. Konspirationens dynamikker findes mange steder, hvor man tror, at der pågår en kamp mellem løgn og sandhed, godt og ondt, fx. i radikale politiske miljøer. Men tilbage til spørgsmålet: Når kristne almindeligvis er ædruelige mennesker, hvad kan så få nogen til at hoppe på konspirationsteoriernes vogn?

Der er sikkert i den aktuelle situation en del særlige amerikanske forhold, som gør sig gældende, også selvom der ganske givet er flere nuancer, end de danske medier får givet videre. De særlige amerikanske forhold er knap så interes-

sante i en dansk kontekst.

Men jeg tror også, at der *kan* være noget, der hører til i vores genuine bibelske blik på verden, som kan bane vejen for konspiratorisk tænkning – hvis det altså ikke forvaltes med omtanke. Jeg tænker på tre bibelske tanker:

1. Verden er Guds modstander

I Ny Testamente mindes vi realistisk om, at en stor del af menneskeheden har vendt Gud ryggen og er i en grundlæggende opposition til Gud. "Verden hader mig," sagde Jesus. Det er bibelsk realisme at have dette aspekt med i sit syn på menneskene og dermed også på vores eget samfund.

Men hvis denne dimension bliver for dominerende, kan vi glemme Guds kærlighed til verden, og at man godt kan være med til at realisere Guds vilje på skabelsens plan uden at tro på ham. Ja, vi kan ende i et fjendebillede, som avler mistænksomhed og mistro. Og det kan i sidste ende føre til konspiratorisk tænkning.

2. Endetidens forfølgelse og forførelse

I en tilspidsning af kirkens vilkår i verden frem

konspiratoriske ideer?

mod Jesu genkomst taler Bibelen om både forfølgelse og forførelse af de troende. Igen har det intet med sværmeri at gøre, men er nøgtern bibelsk realisme.

Men bliver det det eneste perspektiv, vi har på kirkens fremtid i verden, skal der ikke meget til, før vi oplever al sekulær lovgivning og kulturudvikling som udtryk for en bagvedliggende konspiration hos verdens magthavere.

Vi skal huske, at modstand mod Kristus og hans kirke sagtens kan finde sted, uden at der nødvendigvis ligger en bevidst plan bagved, hver gang der vedtages en ugudelig lov.

3. Antikrist

Bibelen taler med lidt forskellige ord om, at der i de sidste tider vil fremstå en antikrist, som fører en strategisk målrettet kamp mod Guds kirke. Der er allerede nu "antikrister" i verden, siger Ny Testamente, men det skal spidse til i slutningen.

Tanken om antikrist kan let føre til overvejelser om et ugudeligt verdensimperium, hver gang fx. infrastrukturer, kommunikationsmidler og betalingsformer fører os tættere på den globale landsby.

Pejlemærker

Jeg er tilbøjelig til at tro, at disse tre bibelske anliggender spiller med, når kristne, som gerne vil tage Bibelen alvorligt, i nogle tilfælde kan forfalde til at tænke konspiratorisk om den aktuelle politiske virkelighed. De tre anliggender er samtidig en påmindelse til de af os, som måske glemmer eller overser, at kirken og enhver kristen står i en reel åndelig kamp – midt i vores allergi over for konspiratorisk tænkning.

Jeg vil pege på to enkle pejlemærker, som jeg tror, kan hjælpe os mod at køre ud ad den konspiratoriske tangent.

For det første skal vi være sandheden tro. Det betyder i denne sammenhæng at fakta-tjekke de konspiratoriske ideer, også dem, som oprigtige trossøskende præsenterer os for.

For det andet skal vi med en formulering fra Paulus "altid holde hovedet koldt." Det må i mødet med konspiratoriske tanker være en insistens på sund fornuft og rationalitet.

Vi skal ikke fornægte den åndelige dimension i mødet med verden, men vi skal insistere på sandhed og besindighed.

*Vi kan glemme
Guds kærlighed til
verden og ende i et
fjendebillede, som
avler mistænksomhed og mistro*



Barnets tro udvikles i familien

AF RUNAR LANDRO. OVERSAT AF ANNE MARIE JENSEN

Der er to værdier, vi bør give vores børn. Den ene er rødder, den anden er vinger.

Tro kan ikke arves. Den skal fødes. Men ved Guds nåde kan vi være med til at skabe et trosklima i vores hjem, der gør, at børn og unge på en naturlig og god måde møder den udfordring, det altid er at lade Jesus blive deres frelser og herre.

Et lille indblik i den virkelighed får vi, når vi læser Andet Timotheusbrev 1,5: "Jeg husker den oprigtige tro, som du havde, og som allerede din mormor Lois og din mor Eunike havde, og jeg er vis på, at du også har."

Her ser vi – uden at presse teksten for meget – hvordan tro i flere generationer er med til at skabe et trosklima, som åbenbart har positiv betydning for de unges livsvalg.

Tallenes tale

Jeg har altid været optaget af tal. I de senere år er nogle bestemte tal blevet vigtige for mig. Det er tal, der fortæller os, hvor mange børn og unge, der forlader vores menigheder. Det gav mig en brat opvågning, da jeg så de første tal fra norske undersøgelser helt tilbage fra 80'erne.

Af de børn, der kom til kirkens børne- og ungdomsarbejde fra ikke-kristne familier, forblev kun 5 % i den kristne menighed. Af dem, der kom fra troende hjem, fortsatte omkring 50 % som voksne. De seneste tal fra Norge viser ingen forbedring, tværtimod.

Aktuelle undersøgelser fra USA viser, at 60-80 % af de unge voksne forlader menigheden. Og en ny svensk rapport hævder, at over 60 % af de unge i frikirker ikke længere er troende, når de fylder 23.¹

Det paradoksale er, at dette sker samtidig med, at vi mere end nogensinde før fokuserer på vores børne- og ungdomsarbejde. Kirkerne har omfattende trosoplæring, og hver aldersgruppe har sit eget specialtilpassede oplæg til trosformidling i

menighedens regi. Kreativiteten blomstrer, og nye spændende kommunikationsplatforme tages i brug.

Men med få undtagelser fortsætter de negative tal. Vi mister i al for høj grad vores børn og unge!

Hvad vi ikke skal gøre

I et foredrag på et efterårsmøde i Bergen i 1905 sagde missionsleder Andreas Lavik følgende: «Forældrene må bede om visdom fra Gud, så de ikke i falsk snæversyn og dømmesygge lukker for det, de uden problemer kunne åbne op for.»

På en utrolig klarsynet måde formidlede Lavik dermed en af vores største udfordringer: *farisæismen*. Hvis der er noget, børn og unge bemærker, så er det mangel på sammenhæng mellem det levede liv og den formulerede tro.

Vores trosliv behøver ikke at være perfekt, men det skal være ægte! Moralens strenge pegfinger virker ikke. Den skal først rettes mod os selv, så vores liv med alle dets begrænsninger fremstår som ægte og sande.

Mange børn og unge, der er opvokset i missionsforeningssammenhæng, har oftere mødt troens nej end troens ja. Jeg husker stadig med smerte den andagtsbog, jeg læste for mine børn, da de var små. Den var mere optaget af loven end evangeliet, og bogen fandt heldigvis snart sin plads i skraldespanden.

Måske er det på tide at børste støvet af en gammel, norsk missionshussang; "Hverdagskristen vil jeg være, syn for sogn, ej tomme ord, samklang mellem liv og lære, det er Himmelsang på jord" (SOS 567).

Hvad positivt kan vi gøre?

Og så er vi ved det vigtigste: Hvad kan vi positivt gøre i forhold til trosudviklingen?



Runar Landro, f. 1958

Præst ved Fredheim Arena, Sandnes, Norge
runar.landro@fredheimarena.no

Mange børn og unge, der er opvokset i missionsforeningssammenhæng, har oftere mødt troens nej end troens ja

Et indiansk ordsprog siger: "Der er to værdier, vi bør give vores børn. Den ene er rødder, den anden er vinger."

For os handler *Rødderne* om Guds ord og de ritualer, vi som familie vælger for vores trosliv i hjemmet. *Vingerne* er den tillid og frihed, vi viser vores børn. Det handler også om, at vi ser vores egne begrænsninger og ikke mindst vores tro på, at det er Ånden alene, der giver liv.

Rødderne

Ifølge de fleste undersøgelser om trosformidling er det mor og fars tro – den, der bliver udlevet i hjemmet – som har den største betydning for børn og unges trosvalg.

Her er det værd at tænke på Guds påmindelse til israelitterne, da de var på vej til det forjættede land: "Disse ord, som jeg i dag befaler dig, skal ligge dig på sinde, og du skal gentage dem for dine sønner; du skal fremsige dem, både når du er hjemme, og når du er ude, når du går i seng, og når du står op" (5 Mos 6,6f).

Teksten viser os, at det er hensigten, at troen er vævet ind i vores daglige liv. Når vi sidder, når vi går, når vi lægger os, og når vi står op. Tro hører til i hverdagen, i hverdagens rytme.

Vores tro er ikke noget, vi bare tager frem, når vi samles til møde eller gudstjeneste. Troen hører til i hverdagslivet,

og den formidles, vises og læres bedst på "hjemmebane". Samtidig er det vigtigt at præcisere, at tro ikke er en aktivitet; troen er liv, som udspringer af det fællesskab, vi har med Gud.

Som med så mange andre værdier, vi ønsker at formidle til vores børn, dannes barnets billede af Gudstroen i de tidligste leveår. Tidligt vil barnet afgøre, om Gudstroen opleves positiv eller negativ, hæmmende eller befriende, om den skaber frygt eller tryghed.

I barnets første år bliver troen *fornemmet* mere, end den bliver *lært*. Læring er vigtigere end undervisning, og forældrene er »pensummet«. Undersøgelser fra Barna Group² viser, at børnenes åndelige fundament er lagt forholdsvist fast allerede i 13-års alderen. Samtidig ved vi, at i barnets tidligste leveår er det forældrenes billede af virkeligheden, som også danner rammerne for barnets livsforståelse.

Dr. Roland Martinson, en amerikansk præst og professor, har forsket meget i dette emne. En af hans berømte udtalelser lyder: «Vi burde lade børnene aflevere deres forældre i kirken, træne forældrene og sende dem tilbage til deres missionsmark, deres hjem, for at oplære kristne».³

Dermed udfordrer han os kraftigt til ikke at "outsourc" trosformidlingen. Det er for vigtigt at overlade til kirken alene!

Han anbefaler – på baggrund af sin forskning – fire nøgler til at skabe et godt trosklima i hjemmet, der får betydning for børn og unges forhold til tro og livsværdier:

- Gode og omsorgsfulde samtaler
- Hengivenhed
- Fælles tjenesteprojekt
- Ritualer og traditioner

George Barna, mangeårig leder af instituttet Barna Group, har også nøje undersøgt, hvilke faktorer der fungerer bedst for trosoplæringen i hjemmet:⁴

- *Fuldt engagement*. Her understreger han vigtigheden af, at Gud skal have første-

pladsen i forældrenes liv. Vi kan ikke give vores børn noget, vi ikke selv har.

- *Plan og mål, der gentages*. Dette er i overensstemmelse med Martinsons ene punkt, idet der tages hensyn til, at børn trives med og har brug for faste rammer og forudsigelighed. For ikke at gabe over for meget er det vigtigt, at vi gør det, vi gør – hvad enten det handler om bøn, godnatsange eller andre ting – til en rytme, vi ikke glemmer i hverdagens travlhed.
- *Konsekvente grænser*. Det er vigtigt, at forældre er loyale over for de fælles rammer, der sættes for deres børn. Det skaber forvirring, hvis børn oplever, at deres forældre forholder sig forskelligt til de fastsatte grænser.
- *Vær voksne, vær forældre*. Gode, tætte og varme relationer til vores børn er vigtige. Men vi er primært deres forældre; ikke deres venner.
- *Forklar tro og værdier*. "Du kan ikke være uenig med far," argumenterede min egen mor, når det spidsede til mellem os. Men over for børn og unge er det vigtigt, at vi tager os tid til at reflektere sammen. Vi er nødt til at begrunde vores valg og vores værdier, ikke mindst når det handler om vores tro.
- *Mål*. Det er nok mere fremtrædende i amerikansk kultur at sætte mål for forskellige områder af livet. Men hvis vi skal skabe et sundt trosklima, sker det ikke af sig selv. Vi må turde sætte os ned for at blive enige om, hvordan vi ønsker, at vores hjem skal blive bedst muligt med hensyn til dette vigtige område.
- *Forældre i tjeneste*. Vi ved, at tjeneste hjælper med at bevare os i troen, og det er også vigtigt for vores børn at se, at vores tro har praktiske konsekvenser uden for hjemmets vægge.

Vingerne

Som nævnt har børn brug for disse *rødder*, men også for *vinger*.

UDGIVER:

Luthersk Mission
 Industrivænget 40
 3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Nåden i Guds hjerte

Man kan blive fortvivlet, når man ikke ser troens frugter – nådens virkninger – i sit liv. Man mærker måske ikke nogen særlig glæde, anger, frimodighed eller kærlighed.

Med temaet "Nåden i Guds hjerte" forsøger vi at give hjælp til at droppe navlepilleriet ved at rette fokus på, at *Guds* hjerte er fuld af nåde. Det er dér, vi kan finde tryghed og vished om, at det hele ender godt til sidst.

Du kan læse en personlig beretning om at blive nyorienteret mod Guds nåde, få en grundig udfoldelse af en fantastisk bibeltekst, et mailsvar til en anfægtet ven samt et historisk og dogmatisk blik på temaet.

Modstand mod Kristus og hans kirke kan sagtens kan finde sted, uden at der nødvendigvis ligger en bevidst plan bagved, hver gang der vedtages en ugudelig lov

**HENRIK NYMANN
 ERIKSEN SIDE 31**



FOTO: FRÖKEN FOKUS

*Når vi bevidst over tid har givet
 vores børn rødder, kommer der
 en tid til at give dem vinger*

RUNAR LANDRO SIDE 35

Min far var en markant og tydelig leder i det, der i dag hedder Indremisjonsforbundet. Mange oplevede ham som en lidt streng person med klare teologiske holdninger. Men hjemme var det en anden side af ham, der var mest fremtrædende, og det var hans varme.

Engang spurgte jeg ham om lov til at tage med til en skolefest med dans, og jeg blev overrasket over hans svar. "Det må du gerne," sagde han. Med det resultat, at jeg *ikke* tog af sted. For egentligt var jeg ikke så interesseret i festen; mit spørgsmål handlede om noget helt andet: *Stoler du på mig?*

Nu er børn forskellige og må opdrages forskelligt, men for mig er denne oplevelse et godt eksempel på, hvad det betyder at give børn og unge *vinger*. Når vi bevidst over tid har givet vores børn *rødder*, kommer der en tid til at give slip. Ikke så alle grænser flyttes, men ved at vise dem tillid.

Uanset hvad kan vi hverken skabe eller bevare troen hos vore børn. Det kan kun Gud. "Tvang til tro er dårers tale," skrev Grundtvig i en af vores salmer. Der kommer et tidspunkt, hvor vores opgave er at bede, opmuntre og støtte vores børn. Og selv om de i en periode træffer valg, vi ikke er enige i, er de stadig vores børn, som vi elsker og viser omsorg uanset.

Generationer

Bogen *Families and faith (Familier og tro)* af Vern L. Bengtson har gjort stort indtryk på mig. Den indeholder et resumé af mere end 35 års forskning om "overførslen" af tro fra generation til generation.

På en troværdig måde beskriver bogen, hvor vigtigt "troens klima" i hjemmet er, og den giver samtidig også et spændende indblik i generationernes betydning.

"Hvis du har et tæt forhold til dine forældre og bedsteforældre, er der dobbelt så høj chance for, at du vil tro og tænke det samme som dem senere i livet, end hvis relationen er mere distanceret," kan man læse. Nøgleordet her er "et tæt forhold." Forskningen peget entydigt på, at varmegraden i relationerne er af stor betydning.

En vigtig pointe, som også kan overføres til de ældres rolle i menigheden, er, at bedstefor-

I barnets første år bliver troen fornemmet mere, end den bliver lært

ældre på en særlig måde kan møde de unge med forståelse og frihed og dermed give dem en form for støtte, som de oplever positivt og opmuntrende.

De familier og slægter, der bedst lykkes, har ifølge denne forskning nogle fællestræk, der ligner dem, vi har nævnt ovenfor:

- veldefineret tro og trospraksis
- tydelige og definerede bånd mellem familie og menighed
- familiesolidaritet og varme relationer; man gør ting sammen og hjælper hinanden.

Et særligt opmuntrende resultat af Bengtsons forskning viser, at mange fra familier med disse værdier vender tilbage til forældrenes og bedsteforældrenes tro som voksne. Og det gør ikke mindst indtryk at læse hans eget vidnesbyrd om vejen tilbage til Gud efter mange år i "landflygtighed".

Hjem og kirke sammen

Desuden peger Bengtson på den store betydning af at have definerede bånd mellem familie og menighed.

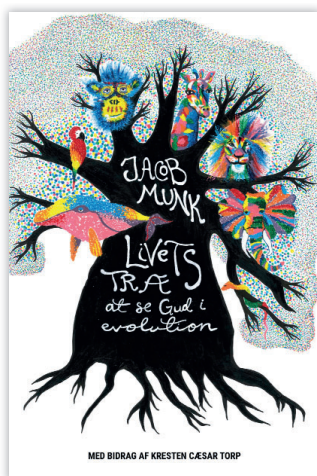
Det er, når familie og kirke spiller på samme hold, at vi sammen bliver i stand til at skabe det gunstige "troklima", viser hans forskning.

Den udfordring og opmuntring vil jeg hermed gerne bringe videre. ■

- 1 Vårt Land 11. december 2020
- 2 Barna Group er et amerikansk forsknings- og resursecenter med fokus på skæringsfeltet mellem tro og kultur, stiftet af George Barna. Se mere på barna.com
- 3 Citeret fra hæftet *Take It Home* af Mark Holmen/Dave Teixeira, 2008
- 4 Gengivet fra Barnas foredrag på *Lev Livet Konferansen* i 2013

Livets træ

BOGANMELDELSE AF JAKOB VALDEMAR OLSEN



Livets træ

At se Gud i evolution

Jacob Munk

Semper, 2020

183 sider, 229 kr.

Jacob Munk har skrevet en ambitiøs bog om store emner. Det drejer sig om at forstå biologien, Bibelen, kristendommen, mennesket, livet og forholdet dem imellem. Det er et stort brød at slå op, men forfatteren har tydeligvis gåpåmod og indsigt, så der er mulighed for at lade sig udfordre.

Bogen er delt op i tre dele – videnskaben, teologien og filosofien – som får taletid på henholdsvis 57, 88 og 17 sider. Dertil kommer forord og litteraturliste.

Fortaler for evolution

I forordet angives, at en hensigt med bogen er at give hjælp til de kristne, der oplever, at deres tro og bibellæsning udfordres af evolutionsteorien. Hjælpen er at vise, hvordan evolutionslære og kristendom stemmer overens. Hvis vi ikke kan finde den "harmonimellem kristendom og evolution, [kan det] få fatale sjælesørgelige konsekvenser," mener forfatteren (s. xv).

Et gennemgående motiv i første del er at vise gyldigheden i "teorien om alt levendes udvikling fra fælles stamfor-

mer" (s. 30). Det sker blandt andet ved at afvise kreationismen og teorien om intelligent design, som efter forfatterens mening er ødelæggende for det videnskabelige arbejde, fordi man gennem *Gud* eller *design* som forklaring sætter en stopklods op over for naturvidenskabelige forklaringer (s. 18). I stedet må vi indse, "at evolutionsteorien intet sted behøver at komme i konflikt med den kristne tro" (s. 59).

Denne tanke føres videre i anden del, hvor skabelsesberetningen forstås som mytisk: Den "vil udtrykke en anden form for sandhed end historieskrivning" (s. 85). Historierne om Adam vil i stedet svare på spørgsmål som: "Har tilværelsen et formål?" (s. 98), hvilket historisk viden ikke kan "sige mig noget om" (s. 98).

Denne læsning, mener han, stemmer overens med Bibelen, både i GT og NT: "Paulus interesserer sig slet ikke for spørgsmålet om Adams historicitet" (s. 100). Samtidig gælder det også, at mennesket er noget særligt, for det har fået en særlig plads af Gud i skaberværket (s. 131), uden at vi

kan sige, "hvornår mennesket blev menneske" (s. 134). Han mener, vi må fastholde menneskehedens syndighed, men vi taler "da mytens og ikke historiens sprog" (s. 146), som forstås som Bibelens anliggende.

I bogens tredje del peges der så på nogle mangler ved en gennemført naturvidenskabelig læsning af verden, for det, der dermed kommer til at falde ud, er moral og værdier, men vi erfarer netop vores univers som moralsk, og vi har derfor brug for mere end naturvidenskabelige forklaringer.

Dette er i kort form den røde tråd i bogen, og der er selvfølgelig mange delemner og diskussioner, jeg har udeladt. Forfatteren er belæst, formår at jonglere med mange temaer på samme tid og inddrager et væld af aspekter i løbet af bogen. Og alt sammen siges ud fra et ønske om at fastholde Bibelen som Guds tale og åbenbaring (s. 73).

Modig bog med store mangler

Forfatteren har mod til at gå ind i diverse problemstillinger og prøver at betragte dem



Det bliver en bestemt læsning af biologien, der i praksis sætter den historiske ramme for læsningen af Bibelen

fra nye og forskellige vinkler. For eksempel finder jeg det væsentligt at overveje, hvad Bibelen egentlig forstår ved død, sådan som vi møder det i bogen her. Dels fordi Bibelen har et tydeligt fokus på mennesket (Hebr 2,16), og dels fordi vi i dag taler om liv på alle mulige niveauer – bakterier, vira, mikrober, encellede dyr osv. – så vi kan vanskeligt forestille os liv hverken her eller hisset uden en eller anden form for død.

Samtidig finder jeg også store mangler i bogen og må påpege nogle af dem. Jeg kan ikke nævne alt, da bogen som sagt er indholdsrig.

For det første er der et drastisk stilskift mellem første

og anden del, mellem den naturvidenskabelige og den teologiske del. I første del (hvor der også er bidrag af biologen Kresten Cæsar Torp) er sikkerheden i konklusionerne stor, i anden del er den tvøvende.

Første del har karakter af en typisk grundbog, hvor man udelader de underliggende diskussioner i forskningen, mens anden del tager mange forbehold.

Det får den vægtforskydning, at første del i høj grad bliver bestemmende for anden del. Selvom det siges, at vi må læse både Bibelen og naturen (s. 73), så bliver det en bestemt læsning af biologien, der i praksis sætter den historiske ramme for læs-

ningen af Bibelen.

På trods af mangfoldige perspektiver i bogen, savner jeg noget mere selvkritik. Artsbegrebet er ikke entydigt i biologien og er over tid blevet brugt med forskellig mening, hvilket giver en åbning for overvejelse om, hvordan vi skal forstå talen i Første Mosebog 1 om, at Gud skabte "alle slags".

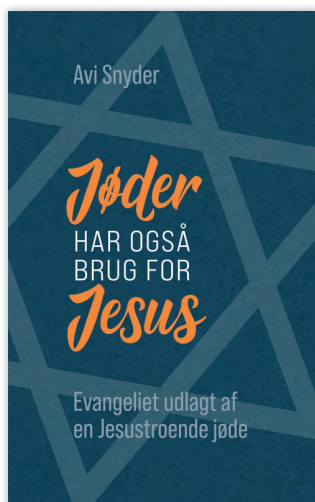
Kritikken af kreationisme og intelligent design mangler også nuancer. *Kreationisme* bruges i dag i mange flere betydninger, end vi møder i denne bog. Og en drivende kraft i *Intelligent Design* er vores almene erfaring af design, hvilket kan lukke op for en rigere diskussion, end hvad denne bog lægger op til.

Derudover finder jeg adskillelsen af historie og teologi problematisk. I hele Bibelen er det vævet ind i hinanden – både i forståelsen af skabelse, syndefald og forløsning. Når forfatterne til Salme 33,6-9 og Hebræerbrevet 11,3 læser Første Mosebog 1, tænker de ikke bare funktionelt, men historisk faktuel: Verden blev til i tid og rum, da "han talte". Noget lignende gælder henvisningen til Adam. Menneskelig identitet, faktisk historie og menneskets særlige skabelse kan ikke skilles ad.

Bogen tager fat på mange centrale biologiske og bibelske temaer, og læst med kritisk sans kan den bruges som oplæg til samtale. ■

Jøder har også brug for Jesus

BOGANMELDELSE AF BENT OLSEN



Jøder har også brug for Jesus

Evangeliet udlagt af en Jesustroende jøde

Avi Snyder

Lohse/Israelsmissionen, 2020

174 sider, 149,95 kr.

I Bibelen har jøderne en særstatus som Guds udvalgte folk. Gud viser sit nærvær i verden ved sine handlinger i og med dette folk. Det gælder stadigvæk, selv om vi som kristenfolk og ikke-jøder let overser det. Vores fokus er mere at få evangeliet ud til verdens yderste grænser end til det jødiske folk.

Jøder har også brug for Jesus er en vedkommende missionsbog. Den giver nye vinkler og perspektiver på at være evangeliserende i dagligdagen. I bogen er anliggendet primært at give frimodighed til at vidne om Jesus som Messias for jøderne. Også til trods for såkaldte misforståelser og indvendinger, vi kan sætte op som hindringer.

Forfatteren hævder, at vi kan have ubevidste undskyldninger for at "overse" jøderne. Avi Snyder er selv Messias-troende jøde og bor i USA og tager et skarpt opgør med undskyldningerne for ikke at fortælle evangeliet til jøderne.

Hovedparten af bogen er et mod svar til 15 forskellige af den slags "misforståelser", fx: "Jøderne er allerede frelst, fordi de er udvalgt."

Man kan godt stille spørgsmål ved, om de nævnte misforståelser opleves lige så aktuelle for danske kristne

"Hele Israel skal frelses ... engang" (underforstået: Nu er det hedningernes tid).

"Holocaust har gjort det umuligt (utroværdigt) at forkynde evangeliet for jøder".

Det hele bliver tilbagevist. Med et enkelt sprog og en klar tankegang argumenterer han bibelsk for, at undskyldningerne ikke holder.

Bogen er en oversættelse fra USA. Forfatteren har sikkert en målgruppe blandt amerikanske kristne, der har jødespørgsmål tættere på. Man kan godt stille spørgsmål ved, om de nævnte misforståelser opleves lige så aktuelle for danske kristne. Det er svagheden ved at oversætte en bog, der er målrettet en anden kulturel sammenhæng.

Men selve bogens hovedanliggende er vigtigt. Også jøderne har brug for at få evangeliet om Jesus at høre, så de ser ham som den lovede Mes-

sias og opfyldelsen af GT's frelsesløfter. Jøderne behøver ikke længere vente på, at Messias kommer. Gud har allerede åbenbaret ham som den eneste vej til frelse, også for jøderne.

På en fin måde er bogen underbygget med relevante bibelcitater, som vidner om en dyb forståelse af evangeliet som Guds udrakte hånd til både jøder og ikke-jøder. Det er forsoningen ved Jesu kors, der fører både jøder og ikke-jøder ind i fællesskab med Gud. Det er grundlaget for, at jøder og ikke-jøder kan blive forsonet med hinanden. Avi Snyder siger, at jøder ikke kan elske ikke-jøder, før de elsker Messias. Så Kristus er forsoningens omdrejningspunkt på det lodrette og det vandrette plan.

Bogen er læsevenlig og godt sat op. Den er bestemt værd at læse og reflektere nærmere over. ■

? Refleksionsspørgsmål til temaet

1. "I vores tid spiller erfaringer og følelser en stor rolle, også for mange kristne. Vi 'tror' på Gud, når vi erfarer noget," skriver Lars Malmgaard Jensen på side 17. I hvilket omfang genkender du det?
2. "Gud viser sin kærlighed til os, ved at Kristus døde for os, mens vi endnu var syndere". Hvad siger det dig om forholdet mellem Guds sindelag og dine "trospæstationer"?
3. Hvad ville du svare, hvis Gud en dag spurgte:
"Hvorfor skulle jeg lukke dig ind i min Himmel?"?

DEN OPLAGTE KONFIRMATIONSGAVE



En flot opsat og illustreret bog med et målrettet, bibelsk budskab:

DET MED GUD

30 tekster til teenagere

Carsten Hjorth Pedersen

LogosMedia, 2021

64 sider, 99,95 kr.

UDGIVER:

Luthersk Mission
 Industrivænget 40
 3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Nåden i Guds hjerte

Man kan blive fortvivlet, når man ikke ser troens frugter – nådens virkninger – i sit liv. Man mærker måske ikke nogen særlig glæde, anger, frimodighed eller kærlighed.

Med temaet "Nåden i Guds hjerte" forsøger vi at give hjælp til at droppe navlepilleriet ved at rette fokus på, at *Guds* hjerte er fuld af nåde. Det er dér, vi kan finde tryghed og vished om, at det hele ender godt til sidst.

Du kan læse en personlig beretning om at blive nyorienteret mod Guds nåde, få en grundig udfoldelse af en fantastisk bibeltekst, et mailsvar til en anfægtet ven samt et historisk og dogmatisk blik på temaet.

Modstand mod Kristus og hans kirke kan sagtens kan finde sted, uden at der nødvendigvis ligger en bevidst plan bagved, hver gang der vedtages en ugudelig lov

**HENRIK NYMANN
 ERIKSEN SIDE 31**



FOTO: FRÖKEN FOKUS

*Når vi bevidst over tid har givet
 vores børn rødder, kommer der
 en tid til at give dem vinger*

RUNAR LANDRO SIDE 35